Ideology and the Saturation of Time and Space

Yavor Tarinski

"Time and space are modes by which we think and not conditions in which we live"
Albert Einstein[1]

One of the first political groups that initiated a more complex **critique on ideology** was the Situationist International. They defined it as a doctrine of interpretation of existing facts[2], i.e. certain type of analysis, developed in specific politico-historic context, that have internalized the latter's temporal and spatial characteristics completely. In this way ideologies are meant to present every other contextual reality (no matter how different) in the light of their initial environment.

Thus cultural and racial superiority (based on pseudo-scientific theories from the past) remains as relevant as ever for heavily ideologized fascist trends, despite the immense scientific body of proofs that disband their theories. The **industrial proletarian worker** (of the 18th and 19th century industrial Western Europe) remains the main actor for genuine social change for many of the first-world leftists, despite the fact that their societies have long entered into a post-industrialist era of service-oriented economies. Space and time are thus being saturated by ideology, which prevents the recognition of alterations in temporality and spatiality.

Friedrich Nietzsche, in his work *Dawn of Day*, notes the similarities between Christianity and the radical ideologies of his period, regarding their attitude towards time[3]. According to him many on the Left, just like priests, preach among the oppressed for a future without oppressors. But like

the mythical for Christians “day of judgment”, socialist and other “revolutionary” utopias are eternally delayed. Nietzsche concludes that these ideologies ask you to be prepared and nothing more, waiting for something external, but otherwise you continue to live in the same way as you had lived before.

In similar manner, the situationists proclaimed ideologies to have long been dead[4], since their effect saturates time and space, lacking essentially any vibrancy. The Situationist International maintained a philosophical opposition to every ideology, because it serves to **sterilize everyday life.** For them, ideologies are the despotism of a social fragment imposing itself as pseudo-knowledge of a frozen totality, as a totalitarian worldview.

> *Every ideology, regardless of its philosophical base, tends, like everything else in capitalist society, to rigidify, become fetishised and turn into one more thing to be passively consumed.*

In order for real life activity to continually experiment and correct itself, i.e. to remain vibrant, it must not be ideologized, otherwise it will only have an illusory character that pushes the past and present into a cycle of *déjà vu,* making the notion of future meaningless. In other words, ideology tends to sterilize the present, subordinating it to the past, while excluding the future. This illusory character is evident from Guy Debord’s magnum opus *The Society of the Spectacle*, where he argues that ideology is being *legitimated in modern society by universal abstraction and by the effective dictatorship of illusion*.[5]

Levels of Ideology

There are several levels on which ideology affects social and collective perceptions of space and time. According to the analysis of Cornelius Castoriadis, developed in his critique of Marxism, we can detect two such levels: of the established

power and of the political sect. In both of them he detects problems that arise when one tries to gauge real activities after the mythical standards of a certain ideology:

1. When ideology serves as the official dogma of an established power in a country, it is a tool for this authority to conceal reality and to justify its policies, no matter what its actions are. Socialist states from the past, for example, claimed that they strive towards social equality and classless society, while simultaneously creating an all-powerful class of party functionaries and strengthening the authority of the already existing state bureaucracy. Signs and symbols were placed around public spaces, as a reference to supposedly ongoing Revolution, at a time when authoritarian counterrevolution was actually raging, with temporality and spatiality having been saturated artificially by the socialist ideology of the state.
   The same is happening today with the capitalist system. Its ideological veil presents it as the kingdom of diversity, individuality and freedom, while in practice we witness uniformity on a global scale and the merger of state and private sector. Ideological phrases such as “global village”[6] (neoliberal globalization) and “end of history” (Fukuyama) indicate, in the former case, that all space has become known to us and there is nothing new to be discovered since all has come under the same order, while the latter refers to the inalterable temporal character of the current situation.
2. Ideology, as the doctrine of a multitude of political sects, is the self-evident, self-justifying reason for small groups to act in a certain way. By abiding to a certain ideological purity, such sectarian collectivities voluntarily abdicate from public affairs, as a result of the conception of space and time they have adopted. Their temporality and spatiality has been saturated by their ideology, and new developments in

society are being faced with hostility as they appear foreign to their non-contextual analysis. Due to this, groups that claim to be fighting for social emancipation disconnect their political activity from the ongoing social processes, entrapping themselves instead in a past-without-a-future, thus ceasing to be essentially revolutionary. The attempts to gauge real activities after the mythical standards of a certain ideology most often leads to political inaction.

Direct democracy versus Ideology

French philosopher Claude Lefort argues that *[w]hile ideology emerges from within the social order, ideology dissimulates and conceals the conflicts that ensue from the internal divisions of the social. The discourse on the social can maintain its position of being external to its object only by presenting itself as the guarantor of the rule which attests, by its very existence, to the embodiment of the idea in the social relation.*[7]

Direct democracy on the other hand, as a non-hierarchical project that is antithetic to the oligarchic order of political representation, breaks with the symbolic closure that is typical of modern ideologies (which seek to incarnate rationality and appear to be immanent in the social order) and pre-modern religions (that present the social order as deriving from some extra-social source, or as german-american historian Ernst Kantorowicz puts it – monarchies were *the embodiment of two orders of reality: the transcendent (or divine) and the immanent, that is, the king 'gave society a social body*[8]).

Direct democracy is a political form that creates public space and time, since it allows for **constant interrogation and self-instituting** to take place. Instead of concealing internal clashes within society, as ideologies do, direct democracy is based on what Jacques Ranciere calls *dissensus* – an activity

that cuts across forms of cultural and identity belonging and hierarchies between discourses and genres, working to introduce new subjects and heterogeneous objects into the field of perception.[9] This does not mean that such democratic project is nihilistic or institutionless; on the contrary, it is essentially the constant self-institution of society itself which allows to wide deliberation and exchange of ideas and opinions to be constantly taking place.

In other words, direct democracy is the creation of a different relation of society with its past, present and future, a new relation with its traditions based on critical reflection and re-creation, and, as Castoriadis suggests, *the emergence of a dimension where the collectivity can inspect its own past as the result of its own actions, and where an indeterminate future opens up as domain for its activities*. [10] It creates a new public space of social deliberation and political decision-making, where power belongs to all, while also establishes a temporality that is grounded in the present, but also directed at the collective creation of the future, without metaphysical reassurances of a religious or ideological eternity.

Direct democracy is incompatible with ideology, since the social order and the conflicts that may emerge from the grassroots of society are interlinked. There is not a separated source of power that can conceal itself. This is due to the democratic contradiction observed by Lefort, according to which democracy is the power of the people and the 'power of nobody', because power cannot be identical or 'consubstantial' with a particular individual or group.[11]

Conclusion

Danish philosopher Søren Kierkegaard has said that:

A revolutionary age is an age of action; ours is the age of advertisement and publicity. *Nothing ever happens but there is*

immediate publicity everywhere. In the present age a rebellion is, of all things, the most unthinkable. Such an expression of strength would seem ridiculous to the calculating intelligence of our times. On the other hand a political virtuoso might bring off a feat almost as remarkable. He might write a manifesto suggesting a general assembly at which people should decide upon a rebellion, and it would be so carefully worded that even the censor would let it pass. At the meeting itself he would be able to create the impression that his audience had rebelled, after which they would all go quietly home—having spent a very pleasant evening.[12]

His words are, more than ever, abreast with our times. Populist ideologies have created the illusion for whole nations that they are rebelling through their vote for far-right or far-left parties and leaders: from Trump in the USA, through Victor Orban in Hungary, until the Coalition of the Radical Left (SYRIZA) in Greece. Such new governments dress the **old normality** in certain ideological mantle, leading in turn to increased popular cynicism. Unfortunately, among the enemies of the current capitalist nation-states there is still the tendency of embracing ideologies. The groups they form tend to prefer to relive historical events instead of daring to attempt to alter the future and rethink the past.

For the renewal of a truly revolutionary project, there is the need to rethink our perception of time and space: to not be afraid to live in the present and participate in the formation of the future, but also drawing on the lessons from (and rethinking) the past. For this reason the project of direct democracy appears to be truly revolutionary, unlike the pseudo post-ideological discourse of neoliberalism, which still draws heavily on ideological concealment of boiling social conflicts. Only by incorporating the project of direct democracy into our struggles and visions we can go beyond the current saturation of time and space.

References:

[1] Aylesa Foresee: *Albert Einstein: Theoretical Physicist* (New York: Macmillan, 1963) p81

[2] Situationist International: *Internationale Situationniste #1*, Knabb, p45

[3] Shahin: *Nietzsche and Anarchy: Psychology for Free Spirits, Ontology for Social War* (Croatia: Elephant Editions/Active Distribution, 2016) p67

[4] https://libcom.org/library/internationale-situationiste-8-article-6

[5] Guy Debord: *Society of the Spectacle* (Canberra: Treason Press, 2002) p55

[6] https://pdgc2015a.wordpress.com/2015/11/13/globalisation-is-the-world-becoming-a-global-village-2/

[7] Vrasidas Karalis: *Cornelius Castoriadis and Radical Democracy* (Leiden: Brill, 2014) pp208-209

[8] Ernst Kantorowicz: *The King's Two Bodies: A Study of Medieval Political Theology* (Princeton: Princeton University Press, 1957)

[9] Jacques Rancière: *The Thinking of Dissensus: On Politics and Aesthetics,* (London: Continuum, 2011) p.2

[10] Cornelius Castoriadis: *The Castoriadis Reader* (D.A.Curtis, Ed., Oxford: Blackwell, 1997) p.281

[11] Claude Lefort: The Political Form of Modernity (Oxford: Mit Press Ltd, 1986) p.279

[12] Søren Kierkegaard: *The Present Age* (New York: Harper Torchbooks, 1962) p.2

Η Γεωιδεολογία των Καταφρονεμένων

Του Νώντα Σκυφτούλη

…Και το νήμα του νέου χωρισμού

Αναλαμβάνοντας τη διαχείριση του ελληνικού καπιταλισμού, ο Σύριζα άφησε στη χωρικότητα του πεδίου της Αριστεράς ό,τι ήδη προϋπήρχε αλλά και ένα εξίσου γνωστό μικρό πολιτικό υποκείμενο που απέβαλε από τα σπλάχνα της κυβερνησιμότητας του.

Το κενό στον χώρο της ιδεολογίας της Αριστεράς, που η απόδραση του Σύριζα θα άφηνε, ήταν όχι μόνο υπερπλήρες αλλά ξεχείλιζε από την πολυδιατυπωμένη και θεσμισμένη αφηγηματική πληθώρα.

Η πανσημία που χαρακτηρίζει τη μεθοδολογία του συγκεκριμένου χώρου δεν κατόρθωσε να αρθρώσει ούτε μία νέα σημασιολογική κριτική σε ένα πρωτόγνωρο συμβάν που ήταν η ανάληψη της κυβέρνησης από την Αριστερά και η κατάληψη των υπουργικών θώκων από πρώην και νυν συντρόφους. Η νέα, πλέον, αριστερή ανάλυση και αντίληψη απέναντι στο κράτος, στον καπιταλισμό, στην κυρίαρχη θέσμιση, είναι τελικά η πολιτική άποψη του Σύριζα, ο οποίος μπορεί να νομιμοποιείται κοινωνικά αλλά και να αυτοαναιρείται ρητά. Αντιθέτως, η άλλη εναπομείνασα αριστερή αφηγηματική πληθώρα δεν είναι νέα αλλά παραδοσιακή, της οποίας η διαρκής επανάληψη την οδηγεί και αυτήν στην αυτοαναίρεση των θεσφάτων τα οποία χρησιμοποιεί ως αφετηρία.

Μέσα από αυτή την πληθώρα των κριτικών του αριστερού χώρου,

αποκαλύπτεται διαμέσου του λόγου, όχι η πολλαπλότητα και η πολυμορφία, αλλά η μονοσήμαντη αφαίρεση που καθόρισε και καθορίζει την ελληνική Αριστερά. Είναι αυτή η αφαίρεση που πληρώνει τα κενά και τα κάνει να ξεχειλίζουν. Είναι το ιστορικό φαντασιακό του χώρου της Αριστεράς, στο οποίο κανένα νέο στοχαστικό δεν προστέθηκε τα τελευταία 50 χρόνια. Παρήχθησαν μόνο κάποιες σημασιολογικές αναδιαρθρώσεις, αναγκαστικά για λόγους συγχρονισμού με τον ευρύτερο αισθητό κόσμο. Αυτές τις αναδιαρθρώσεις ενσωμάτωσε ο Σύριζα για να επιφέρει το τελικό πλήγμα σε ό,τι νέο για το χωρικό πεδίο της Αριστεράς.

Στο εγγενές έλλειμμα της ιδεολογίας της ελληνικής Αριστεράς οφείλεται τόσο η αδυναμία ανάδυσης ενός νέου πολιτικού λόγου έπειτα από μια κρίση, μια διάσπαση, μια ήττα, μια νίκη, όσο και η κοινότοπη επαναληψιμότητα κριτικής άποψης για τα όποια πολιτικά συμβάντα. Αυτή η μανιέρα έρχεται πληθωριστικά να καλύψει το κενό που δημιουργείται και τελικά το αφήνει ουσιαστικά περισσότερο κενό, διότι με κοινοτοπίες και κενολογίες δεν γεμίζει ούτε πληρούται κανένα κενό.

Τι ήταν και τι είναι η ελληνική Αριστερά

Η ελληνική Αριστερά στο σύνολό της δεν υπήρξε κομμουνιστική. Ο Κομμουνισμός για το σύνολο του χώρου της ιδεολογίας της Αριστεράς ήταν μια μελλοντολογική, πολύ μακρινή αφαίρεση, η οποία εκτοπιζόταν από ένα δαιδαλώδες σύστημα μεταβατικών αφαιρέσεων και οι οποίες απορροφούσαν όλη τη φαιά ουσία του αριστερού αφηγήματος. Ο κομμουνισμός αποτελεί ένα τόσο μεγάλο πρόσχημα, που αφήνεται να αναδυθεί μέσα από την παρακμή της κατώτερής του αφαίρεσης – τον Σοσιαλισμό. Για αυτόν τον συλλογισμό είναι αλήθεια πως δεν φταίνε οι Έλληνες Αριστεροί αλλά είναι σίγουρο ότι είναι οι μόνοι στην Ευρώπη που ήθελαν να τον ακούσουν και να πλειοδοτήσουν σε αυτόν. Φυσικό επόμενο αποτελεί, λοιπόν, η έλλειψη κομμουνιστικής κουλτούρας και φυσικά αντίστοιχου σχεδίου.

Η ελληνική Αριστερά δεν υπήρξε ποτέ αντικαπιταλιστική. Ο

αντικαπιταλισμός παρουσιάστηκε μέσα από ένα σύνολο μεταβατικών «αντικαπιταλιστικών» τακτικών, οι οποίες παρέπεμπαν εντέλει στην κατάληψη της εξουσίας και οι οποίες θα εφάρμοζαν, τελικά, τον κρατικό καπιταλισμό, αφού κάτι άλλο δεν υπήρχε στα υπόψιν. Η παντελής απουσία σοσιαλιστικού σχεδίου αντικαθίσταται από την κρατικοποίηση των μέσων παραγωγής, τη μεγαλύτερη δηλαδή απόδειξη εφαρμογής κρατικού καπιταλισμού.

Η λαϊκή δημοκρατία, το αντιιμπεριαλιστικό στάδιο, ο εθνικοαπελευθερωτικός χαρακτήρας, και οι διάφορες μορφές και ονοματοδοσίες παρείχαν στην επερχόμενη σταδιακή «επανάσταση», κατά τη διάρκεια της μεταπολίτευσης, και τον αντίστοιχο χαρακτήρα, αθωώνοντας ταυτόχρονα την πολιτική και οικονομική δομή του ελληνικού καπιταλισμού απέναντι στους «ξένους δυνάστες», στους «ιμπεριαλιστές» και στα «ξένα συμφέροντα».

Η **επανάσταση,** ως ρήξη με το υπάρχον, είχε αποδράσει από το φαντασιακό της Αριστεράς όπως και η Αριστερά από αυτό. Το κενό αυτό κάλυψαν άλλα φαντασιακά, είτε **εθνικά** είτε **αντιιμπεριαλιστικά**, τα οποία αντικατέστησαν τις οπτικές με τις οποίες φαίνεται ο κόσμος αλλά και τα διάφορα πολιτικά και κοινωνικά πράττειν.

Σε αυτή την κατεύθυνση, και όπως συμβαίνει σε κάθε ιδεολογικοποιημένη πολιτική, παρουσιάστηκε μία διττή γλώσσα, μία του αισθητού κόσμου και μία του υπεραισθητού. Και ενώ στην αρχή φαινόταν ορθολογική αυτή η διττή αμφισημία, μόλις έπεσε τελείως και η χωρικότητα του υπαρκτού, μετετράπη ο σοσιαλισμός και ο κομμουνισμός σε ρώσικη σαλάτα και έμειναν οι υπόλοιπες αφαιρέσεις (αντιιμπεριαλιστικές, κ.λπ.) αποσπασματικές, ορφανές αλλά και απονεκρωμένες από το κομμουνιστικό περιεχόμενο των φορέων τους. Όλα αυτά βρίσκονται πλέον στριμωγμένα στον χώρο της άκρας Αριστεράς, λες και ήθελε κάποιος να τα εναποθέσει εκεί και να φύγει από τον χώρο.

Το αποτέλεσμα, το οποίο βλέπουμε δια γυμνού οφθαλμού στην εναπομείνασα Αριστερά, είναι ότι εξαντλεί την κριτική της σε δύο επίπεδα, τα οποία δεν ανήκουν με φυσικό τρόπο στην

Αριστερά. Ανήκουν στην Εθνοκρατική Δεξιά, η οποία, παρ' όλη την εις βάρος της ιστορικότητα, επαναοικειοποίησε την ηγεμονία της σε αυτά τα τρόπαια της ελληνικής Αριστεράς, η οποία τα διακινούσε εισπράττοντας γόητρο και οίκτο μαζί. Με αυτόν τον τρόπο, στην τελευταία απέμεινε το ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ, η κριτική στην πολιτική με όρους ΠΡΟΔΟΣΙΑΣ.

Το ΚΚΕ δικαιωματικά, η μήτρα του αντιιμπεριαλισμού

Η κυρίαρχη μήτρα ιδεολογικής παραγωγής στον χώρο των πολυτασικών αριστερών ρευμάτων είναι δίχως αμφιβολία το ΚΚΕ. Με βάση το κόμμα αυτό, και σε σχέση σύνθεσης ή αντίθεσης, παράγονται οι νοητικές δομές της αριστερής ιδεολογίας και το «σκεπτικό» για τον αισθητό κόσμο, τον εγχώριο και τον διεθνή. Το ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΟ για το ΚΚΕ είναι μια νοητική δομή με ενδογενή αλλά και εξωγενή αίτια.

Το πρώτο, διότι το κόμμα αυτό αντικατέστησε νωρίς την *επανάσταση,* ως φαντασιακό πρόταγμα, με το λαϊκοδημοκρατικό ή λαϊκομετωπικό και πέρασε την οπτική του μέσα από τα συμφέροντα της λαϊκομετωπικής συμμαχίας σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο. Ήρθε και η δεκαετία του '40, όχι μόνο για να επισφραγίσει αυτή την προοπτική αλλά και για να την επιβραβεύσει. Έκτοτε, ο εθνοκρατισμός, ο αντιιμπεριαλισμός με μικρές ή μεγάλες εντάσεις, είναι η βάση της ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗΣ.

Η τελευταία ενδυναμώθηκε από τον δεύτερο, τον εξωγενή παράγοντα, που είναι ο καθορισμός του κόμματος αυτού από την εξωτερική πολιτική της Ρωσίας (Σ.Ε.), του πάλαι ποτέ κρατικού καπιταλισμού. Ενώ, δηλαδή, στα καθεστώτα με κυρίαρχη ιδεολογία τον μαρξισμό-λενινισμό, η γεωιδεολογία έπαιζε τον ρόλο της υπεράσπισης και διεύρυνσης των κρατικών τους συμφερόντων, για τα αδελφά κόμματα και τις ομαδοποιήσεις στον υπόλοιπο κόσμο ανάγονταν σε ιδεολογία και πολιτική παρέμβαση που έφτανε στα όρια ενός ιδιότυπου σουρεαλισμού.

Η κινέζικη *θεωρία των τριών κόσμων* (α΄ κόσμος: οι δύο υπερδυνάμεις, β΄ κόσμος: ο αναπτυγμένος καπιταλισμός, γ΄

κόσμος: οι υπανάπτυκτες χώρες), η οποία δικαιολογούσε τις οικονομικές και διπλωματικές σχέσεις της μαοϊκής Κίνας με διάφορες δικτατορίες (Χιλής, κ.λπ.), εξελίχθηκε στην Ελλάδα ως μία στρατηγική για τα διάφορα αριστερίστικα ΜΛ κομμάτια και ως πολιτική πρόταση στις ντόπιες άρχουσες ελίτ. Και αυτό δεν ήταν ένας απλός αντιιμπεριαλισμός αλλά αποτελούσε την αθωωτική και νομιμοποιητική φόρμα των σχέσεων κυριαρχίας του υπάρχοντος.

Είχε δίκιο το ΚΚΕ όταν θεωρούσε τους Έλληνες αριστεριστές, δεξιούς οπορτουνιστές ως προς αυτό, διότι έφτασαν να υποστηρίζουν και αντιδραστικά εθνικο-κινήματα στον τρίτο κόσμο. Η άκρα Αριστερά, επομένως, δεν αντλεί τον αντιιμπεριαλισμό της από τις παραδόσεις του ΕΑΜ αλλά τον ενισχύει και με δικά της όπλα, μετατρέποντάς τον σε μια **φευγάτη γεωπολιτική καρικατούρα** (12 μίλια στο Αιγαίο). Με αυτές τις παραδόσεις να κυριαρχούν, δεν ξέφυγαν ποτέ, όσο και αν τις στρογγύλεψαν, και ποτέ δεν έγιναν ούτε αντικαπιταλιστές ούτε βεβαίως και κομμουνιστές, όποια έννοια και να δώσουμε σε αυτούς τους όρους. Παρ' όλα αυτά, τις χρησιμοποιούν για να υποδηλώσουν όλα τα παραπάνω.

Η συγκρότηση σε ένα λαϊκίστικο αφήγημα, ακόμη κι αν είναι κάτι απολύτως εθνικιστικό, είναι πλέον αυτοσκοπός και θα το υιοθετήσουν αρκεί να υπάρχει ελπίδα ότι θα τροφοδοτηθούν από κόσμο. Γιατί άλλη ελπίδα δεν υπάρχει…

…και από τον αντιιμπεριαλισμό στον εθνικισμό

Η Αριστερά για το Μακεδονικό, τη Μέση ανατολή και την ΕΕ έχει μια εθνοκεντρική οπτική. Μόνο που σήμερα αυτή η αντιιμπεριαλιστική εθνοκεντρική πολιτική αποτελεί κυρίαρχη ιδεολογία και καθολική για τη μικρομεσαία, τουλάχιστον, τάξη αλλά και για τις κυρίαρχες θεσμίσεις (Παιδεία, Δικαιοσύνη, Εκκλησία) με συνέπεια την αμηχανία των διαχωριστικών γραμμών που προκύπτει. Ο *θύτης και το θύμα αγκαλιά*, ο Σκαλούμπακας με τον Θεοδωράκη, ο Αριστεριστής τάδε με τον χρυσαυγίτη. Αν τα διάβαζε αυτά κάποιος σε έναν άλλον χρόνο θα τα θεωρούσε συκοφαντίες σταλινικού τύπου. **Να όμως που τα είδαμε με τα**

μάτια μας γιατί ήμασταν απέναντί τους στις 4 Φλεβάρη.

Τον τόνο και τον χαρακτήρα σε αυτή την τελευταία γεωιδεολογική εξέλιξη της Αριστεράς τον έδωσαν ασφαλώς ο Συνασπισμός το ’89 και ο Σύριζα, συμπορευόμενος με την ακροδεξιά ΑΝΕΛ το 2015. Και σε αυτούς τον παρέδωσαν οι κυρίαρχες αξίες του Ελληνικού Βαλκανικού εθνοκρατισμού. **Τέλος, λοιπόν, οι διαχωριστικές γραμμές Δεξιάς -Αριστεράς.** Το μόνο βέβαιο είναι το νέο νήμα των διαχωριστικών γραμμών, που βρίσκεται ήδη στο προσκήνιο, ανατρέποντας τις χωριστικές αχνοκεριές του παρελθόντος διαχωρισμού.

Συμβαίνουν όμως και εις τας Αναρχίας

Υπάρχουν καθολικά φαινόμενα που εσωτερικεύονται από όλους, γι’ αυτό και τα λέμε καθολικά. Στην προκειμένη περίπτωση, όμως, η εμφάνιση του χώρου της Αναρχίας και του Αντιεξουσιαστικού εν γένει ρεύματος κριτικής, ανέδειξε μια πολιτική και ένα φαντασιακό πέρα και ενάντια σε αυτή την ιδεολογία και πολιτική της Αριστεράς (του ΠΑΣΟΚ συμπεριλαμβανομένου) και από αυτό το πλαίσιο αντλούσε τη δυναμική του. Η κριτική στον αντιιμπεριαλισμό, στο εθνικοανεξαρτησιακό και σε όλον τον πολιτισμό που τα πλαισίωνε, ήταν δίχως αμφιβολία ο πιο βαθύς διαχωρισμός απέναντι στα επαναστατικά προτάγματα που προέβαλλε ο αντιεξουσιαστικός διαφωτισμός.

Παρά την άτακτη φαινομενική υποχώρηση της αριστερής αντιιμπεριαλιστικότητας, ομάδες από τον αναρχικό χώρο φρόντισαν να την καλύψουν και ενισχύσουν, μηχανιστικά είναι η αλήθεια, με ένα είδος **αναρχικού αντιιμπεριαλισμού**. Αυτό έγινε για δύο λόγους που είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε. Η βαθμιαία έξοδος των αναρχικών ομαδοποιήσεων από το σύνολο του αναρχικού προτάγματος και η αντικατάστασή του με ιδεοληψίες και στάσεις προσωρινού και ευκαιριακού χαρακτήρα είναι ο πρώτος λόγος. Δεύτερον, η προσφυγή στα αντιιμπεριαλιστικα μαρξιστικά-λενινιστικά αφηγήματα, λόγω πολιτικής και αναλυτικής ανεπάρκειας.

Αλλά το σημαντικότερο είναι που όλα αυτά γίνονται αποδεκτά και από ένα υποκείμενο το οποίο έχει παραδοθεί σε αυτές τις ανακουφιστικές και παρηγορητικές ψευτοπολιτικές. Ναι μεν δεν υπάρχει κίνδυνος διεύρυνσης, ούτε δυνατότητα εμφάνισης ενός αναρχικού Κιμ, αλλά υπάρχει κίνδυνος γελοιοποίησης της, καταναλωμένης με περίσσεια βουλιμία, λέξης "Αναρχία". Η χωρίς φειδώ χρησιμοποίηση του όρου, λόγω της γοητείας που προκαλεί αλλά και του κόσμου που συσπειρώνει λόγω ταυτότητας –διότι σε άλλη περίπτωση θα ήταν πιο υποδεέστερο το μπαγκράουντ αυτό και από μια ομάδα μ-λ – κατατρώει σαν σαράκι αυτό το υψηλό ιδεώδες.

Όπως και να έχουν τα πράγματα, είναι αναγκαίο να επαναδιατυπώσουμε τα αντιεξουσιαστικά προτάγματα και όχι μόνο γι' αυτόν τον λόγο, ο οποίος ούτως ή άλλως ανήκει στο δίπολο **επανάσταση ή εθνικισμός, αντιιμπεριαλισμός**. Αλλά υπάρχουν πολλοί πιο σημαντικοί και σύγχρονοι λόγοι.

Η συγκεντροποίηση του σύγχρονου κράτους επιβάλλει μια κυβερνησιμότητα και διαχειρισιμότητα έλεγχου και επιτήρησης, αποστεωμένης από κάθε πολιτικό και νοηματικό περιεχόμενο. Πέρα από τις σχέσεις κυριαρχίας, τεχνολογίας και οικονομίας, η αντιεξουσιαστική κριτική είναι πιο επίκαιρη από ποτέ και αυτό είναι πλέον καθολικά αποδεκτό.

Γνωρίζοντας ότι η εξουσία και το Κράτος είναι η βάση και η δυνατότητα της καταπίεσης, των ανισοτήτων του καπιταλισμού, του ιμπεριαλισμού αλλά και της θανατοπολιτικής του Άουσβιτς, θα διευρύνουμε την αντιεξουσιαστική κριτική σήμερα σε όλα τα σημεία. Ο Οργουελικός εφιάλτης της επιτήρησης και του ελέγχου, της εκμετάλλευσης και του χρηματοπιστωτικού ολοκληρωτισμού δεν παίρνει εναλλακτική διαχείριση. Η κατάργηση των σχέσεων κυριαρχίας περνά μέσα από την κατάργηση του κράτους, με προοπτική την κοινωνική οργάνωση της αυτονομίας, της αντιεξουσίας, της άμεσης δημοκρατίας.

* Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο τεύχος της Βαβυλωνίας #20.

Να Ξανασκεφτούμε την Αναρχία: Με αφορμή το βιβλίο του Carlos Taibo

Χρήστος Καραγιαννάκης
μεταπτυχιακός φοιτητής φιλοσοφίας του ΕΚΠΑ

Ο τίτλος του βιβλίου του Carlos Taibo, *Να ξανασκεφτούμε την αναρχία*[1], μας καλεί σε μια κριτική αναθεώρηση ορισμένων πολιτικών όρων και όχι στην απόρριψη της πυκνής ιστορίας του αναρχικού κινήματος εν συνόλω. Ο ίδιος έχει ασχοληθεί με τα ευρύτερα αναρχικά-ελευθεριακά κινήματα, κυρίως, της Ισπανίας, της Ευρώπης και της Λατινικής Αμερικής.

Το βιβλίο αυτό αποτελεί έναν αναστοχασμό μέσα απ' τα παραδείγματα του παρελθόντος αλλά και του παρόντος, όπως το αναρχικό κίνημα στη Ισπανία, τα εγχειρήματα χειραφέτησης στη Λατινική Αμερική και συγκεκριμένα οι Ζαπατίστας. Ο Taibo αναστοχάζεται πάνω στις καθιερωμένες έννοιες και πρακτικές της αναρχίας και προσπαθεί να ανασχηματίσει ένα ελευθεριακό πεδίο δράσης, που στηρίζεται στην άμεση δημοκρατία και την αυτοοργάνωση των κοινωνικών αγώνων. Μέσα απ' το συγγραφικό του έργο[2], εγείρεται η αντιπρότασή του στο κυρίαρχο σύστημα με πρόταγμα την άμεση δημοκρατία, την αποανάπτυξη και τρόπους να ξεφύγουμε απ' τη δίνη του καπιταλισμού.

Η πολιτική φιλοσοφία είναι ενεργή στον χρόνο· οι έννοιες υποβάλλονται σε μια συνεχή ροή εντός του ιστορικού χρόνου,

επαναπροσδιορίζονται και δεν έχει νόημα να μιλήσουμε για αυτές χωρίς να αξιοποιήσουμε τα συμπεράσματα που εξάγουμε από τα τωρινά πειράματα χειραφέτησης. Το ενδιαφέρον στοιχείο αυτού του βιβλίου είναι ότι μας δίνει τη δυνατότητα να ισορροπήσουμε ανάμεσα στην πολιτική φιλοσοφία και τα κινήματα, αποτελώντας έτσι μια προσπάθεια να ανοίξει ο δημόσιος διάλογος για τις πρακτικές των κινημάτων.

> *Ο Carlos Taibo στρέφεται, αρχικά, ενάντια στους αυτοαναφορικούς ιδεολογικούς εγκλεισμούς. Δηλαδή, στις στείρες ιδεολογίες που αδυνατούν να περιγράψουν ό,τι ξεφεύγει απ' τα στενά όριά τους και κλείνονται παράγοντας εσωστρέφεια.*

θέτει την ελευθεριακή σκέψη μακριά από προμελετημένες θεωρίες και ντετερμινιστικές διαδικασίες και τονίζει ότι οι ελευθεριακές επαναστάσεις των τελευταίων δεκαετιών νοηματοδοτούνται πρωτίστως ως κοινωνικές και όχι ως πολιτικές. Είναι ένα σημαντικό στοιχείο το ότι η χειραφέτηση των ατόμων σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο αποτελεί συγχρόνως καταστροφικό αλλά και δημιουργικό έργο. Οι κοινωνικές επαναστάσεις οφείλουν να γκρεμίζουν τις πατροπαράδοτες εξουσιαστικές αρχές που επιβάλλονται απ' την κυριαρχία του κράτους και να εμποδίζουν την επέκταση των εμπορευματικών σχέσεων σε κάθε τομέα της ανθρώπινης ζωής. Όμως δεν μένουν μόνο σ' αυτό το σημείο, αντιθέτως, προτάσσουν μια νέα πραγματικότητα ενάντια στην εμπορευματοποίηση των ζωών μας και δημιουργούν αλληλέγγυες, κοινωνικές δομές.

Ο συγγραφέας επιπλέον διακρίνει τα αναρχικά από τα ελευθεριακά κινήματα. Αναρχικά θεωρεί τα κινήματα που έχουν σφιχτή ιδεολογική σχέση με τον αναρχισμό, ενώ ελευθεριακά χαρακτηρίζει τα κινήματα που δεν ανήκουν κατ' ανάγκην στον αναρχικό χώρο, αλλά έχουν κάποιες βασικές ελευθεριακές αρχές και στηρίζονται στην άμεση δημοκρατία, τη συνέλευση και την αυτοδιαχείριση.

Μ' αυτά τα λεγόμενα του Carlos Taibo αναδεικνύεται η **ανάγκη**

αποϊδεολογικοποίησης των κοινωνικών κινημάτων. Αυτό δεν είναι μια άχρονη ιδέα του συγγραφέα αλλά, αντιθέτως, είναι πολύ σύγχρονη. Θα αναφερθούμε σ' αυτό το σημείο σε κάποιες στενές ιδεολογικές αναγνώσεις, οι οποίες στήνουν εμπόδια στον δρόμο των πραγματικών επαναστάσεων, όπως αυτές της Ροζάβα και των Ζαπατίστας.

Ο Gilles Dauvé το 2015 δημοσίευσε ένα άρθρο με τίτλο «Kurdistan?»[3]. Σ αυτό το άρθρο ασκεί κριτική στους Κούρδους και τονίζει ότι δεν είναι γνήσιοι αναρχικοί και δεν προτάσσουν καμία πραγματική αλλαγή καθώς η δημοκρατική τους επανάσταση στοχεύει στη δημιουργία ενός νέου κράτους που θα χαρακτηρίζεται από την πραγματικότητα του καπιταλισμού και την ανάδυση ενός νέου εθνικισμού.

Αυτό προκύπτει ως απόρροια σκέψης ενός ορθόδοξου μαρξιστή ή αναρχικού, διότι οι Κούρδοι απορρίπτουν κάθε αναφορά στο κίνημά τους ως εργατικό, προλεταριακό και δεν έχουν ως προκαθορισμένο αποκλειστικό στόχο τους την ταξική πάλη. Ενδεχομένως, ο Carlos Taibo να γνωρίζει ένα αντίστοιχο παράδειγμα, που συνέβη αυτή τη φορά με το κίνημα των Ζαπατίστας. Το αμερικανικό περιοδικό *Green Anarchy* δημοσίευσε άρθρο με τίτλο «The EZLN is not anarchist». Δεν προκαλεί εντύπωση το γεγονός ότι οι αυστηρά ιδεολογικοποιημένοι αναρχικοί είδαν τους Ζαπατίστας ως μια μάζα ιθαγενών, οι οποίοι παλεύουν για την προσωπική τους απελευθέρωση και δεν έχουν σαν στόχο την ταξική πάλη και την ταξική χειραφέτηση των κοινωνιών.[4]

> *Αυτά είναι υπαρκτά παραδείγματα του τρόπου με τον οποίο η διανόηση που ζητάει την ιδεολογική καθαρότητα αποτελεί εμπόδιο για την έμπρακτη, υλική, κοινωνική επανάσταση.*

Είναι αδύνατον να ζητάμε απ' τις κοινωνικές επαναστάσεις να ακολουθούν πιστά τα βιβλία και τη θεωρία. Τα κινήματα χειραφέτησης επαναπροσδιορίζονται στην πράξη και θέτουν επιμέρους στόχους καθώς αναγνωρίζουν την εξουσία ως έμφυτη

τάση στην κοινωνία, η οποία διαποτίζει όλες τις κοινωνικές σχέσεις. Δεν στρέφονται αποκλειστικά ενάντια σε μια κεντρική εξουσία, εξιδανικεύοντας την ταξική πάλη αλλά αντιπαλεύουν την εξουσία, η οποία είναι πανταχού παρούσα και ασκείται στη σχέση κάθε σημείου με κάποιο άλλο σημείο[5] ως πατριαρχία, ως επιβολή κυριαρχίας στη φύση κ.ο.κ.

Ο Taibo, προς το τέλος του βιβλίου, διακρίνει την αποσάθρωση του καπιταλισμού και θεωρεί πως η τρομερή ικανότητα προσαρμογής του, η οποία έχει καταφέρει να αφομοιώσει τα κινήματα και τις κοινωνικές αντιδράσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, φτάνει σε τέλμα. Τώρα έρχεται μία κρίση, η οποία είναι η μοναδική πραγματική κρίση: η περιβαλλοντική. Οι κρίσεις και η μετέπειτα ευημερία είναι μια καπιταλιστική επινόηση με χρηματοοικονομικούς όρους που χρησιμοποιούνται κάθε φορά για να επιβεβαιώνουν ότι ο τροχός γυρίζει και να μας δίνουν θάρρος να αναμένουμε πάντα ένα λαμπρότερο αύριο. Η αδυναμία του καπιταλισμού όμως δεν αποτελεί θετικό πρόταγμα για εμάς παρά μόνο ένα αρνητικό πρόταγμα που μας ρίχνει στη μάχη για την εύρεση αξιόλογων αντιπροτάσεων και τη γέννηση των δικών μας θέσεων.

Σ’ αυτό το σημείο επικεντρώνεται η σκέψη του Carlos Taibo και πολλών άλλων σύγχρονων στοχαστών, οι οποίοι προσπαθούν να ξεπεράσουν το χάσμα μεταξύ πράξης και θεωρίας και να δομήσουν κάτι στέρεο που να μπορεί να σταθεί στα πόδια του. Η επαναστατική πράξη προϋποθέτει την επαναστατική θεωρία και vice versa, το ένα γεννάει συνεχώς το άλλο. Η σκέψη του ισπανού στοχαστή κατευθύνεται σε κάποιες βασικές αρχές, οι οποίες μπορούν να στηρίξουν τα κοινωνικά κινήματα, να τους δώσουν ρίζες και να τα βοηθήσουν μετέπειτα να αναπτυχθούν με βάση την αυτοδιάθεση των ατόμων. Επίσης, θα προσθέταμε ότι στοχεύει στη δημιουργία μιας **γενικότερης αντι-εξουσιαστικής κουλτούρας**, η οποία ταυτόχρονα καθορίζεται και καθορίζει το περιβάλλον στο οποίο ενυπάρχει, διαδίδοντας ένα ευρύτερο αντικρατικό/αντικαπιταλιστικό πρόταγμα.

Θα μπορούσαμε να πούμε, δανειζόμενοι στοιχεία απ’ τη σκέψη των

Deleuze και Guattari, ότι η εδαφικοποίηση των αγώνων μας απαιτεί και προϋποθέτει την απεδαφικοποίηση των ιδεών μας. Δηλαδή, τη συνεχή επανεκτίμηση και εξέλιξη των ιδεών μας, τη ρήξη των προηγούμενων ορίων τους και την επανατοποθέτησή τους σε ένα νέο εννοιακό επίπεδο. Μ' αυτόν τον τρόπο μπορούν τα ίδια τα ενεργά, επαναστατικά υποκείμενα να καθίστανται λέκτορες των λέξεών τους και πράττοντες των πράξεων τους.

Στο έργο του, ο Carlos Taibo προσπαθεί να βρει αυτήν την πολυπόθητη ισορροπία μεταξύ θεωρίας και πράξης. Την πράξη που θα μπορεί να οδηγήσει σε μια ολική ρήξη με το υπάρχον, λαμβάνοντας υπόψιν, όμως, τις επιμέρους ιδιαίτερες κοινωνικές ομάδες και τα επιμέρους κοινωνικά ζητήματα. Απ' τη μία μεριά υπάρχουν οι παντοτινοί εργατικοί αγώνες που τίθενται ολικά απέναντι απ' το υπάρχον σύστημα και απ' την άλλη μεριά τα κοινωνικά κινήματα που στοχεύουν στη χειραφέτηση των γυναικών, των ομοφυλόφιλων ατόμων, στην αντιστροφή της σχέσης του ανθρώπου με τη φύση από σχέση εκμετάλλευσης σε σχέση συμβίωσης και σε συνεχώς μεταβαλλόμενα κοινωνικά ζητήματα που προκύπτουν στο υπάρχον.

Αυτό που διακρίνουμε στα κινήματα χειραφέτησης, είναι η γέφυρα που τα μεταλλάσσει από επιμέρους κοινωνικά κινήματα σε κινήματα αμφισβήτησης του υπάρχοντος ως όλον. Αυτή η γέφυρα γίνεται φανερή στην καθημερινή πρακτική των ανθρώπων και την πλήρη αντιπαράθεσή τους με τη λογική του κράτους, η οποία στηρίζεται στην εκμετάλλευση του ανθρώπου, της φύσης και στην εμπορευματοποίηση κάθε σχέσης. Εναντίωση η οποία εκφράζεται μέσα από την **άμεση δημοκρατία**, τη **συνέλευση**, την **αυτοδιαχείριση**, την **αυτοοργάνωση** και την **αποεμπορευματοποίηση**. Τα κινήματα μπολιασμένα με τις έννοιες αυτές, οι οποίες υπόκεινται σε συνεχή επαναπροσδιορισμό, δείχνουν τον δρόμο για την ολική αμφισβήτηση του υπάρχοντος και αναδεικνύουν μια αντιπρόταση όσον αφορά τον τρόπο λειτουργίας μιας κοινότητας ανθρώπων και την αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών.

Η άμεση δημοκρατία λαμβάνει τον ρόλο του μέσου αλλά και του σκοπού στο έργο του Carlos Taibo, ο οποίος βλέπει στον

ελευθεριακό κόσμο και στις πρακτικές του μια ρητή υπεράσπιση της άμεσης δημοκρατίας.

Τα χαρακτηριστικά αυτής, σύμφωνα με το έργο του, είναι η άρνηση της ανάθεσης και της αντιπροσώπευσης, η πρόταση για οργανώσεις χωρίς ηγετικές θέσεις και η απόρριψη κάθε κυβέρνησης. Τα απλά αυτά χαρακτηριστικά συμπυκνώνονται στην αντι-ιεραρχική, αμεσοδημοκρατική, οριζόντια λειτουργία των κινημάτων.

Όσον αφορά την οργάνωση πολιτικών κοινοτήτων, αυτές οι αρχές απαιτούν, προφανώς, αποκέντρωση, αποσυμφόρηση και μείωση του όγκου των κοινοτήτων. Έτσι, η λογική της άμεσης δημοκρατίας τίθεται σε ευθεία αντιπαράθεση με τη λογική των κομμάτων και του κράτους και επιδιώκει τη θέσμιση οργάνων που λειτουργούν με οριζόντιο τρόπο, διαχέοντας όσο το δυνατόν περισσότερο την εξουσία. Οι παραπάνω αρχές πλέον συμπεριλαμβάνονται στη θεωρία του ελευθεριακού κοινοτισμού καθώς και του δημοκρατικού συνομοσπονδισμού, το σύστημα οργάνωσης που ακολουθούν οι Κούρδοι στη Ροζάβα. Η άμεση δημοκρατία προτάσσει την άμεση δράση, η οποία έχει πρωταγωνιστές τα ίδια τα πράττοντα υποκείμενα και στοχεύει στην αυτοδιαχείριση των ζωών τους. Τα μέσα και οι σκοποί εναρμονίζονται στην άμεση δράση, η οποία γεννιέται απ’ τη βούληση των ίδιων των ατόμων στην άμεση δημοκρατία.

Μ’ αυτόν τον τρόπο δεν τίθεται αποκλειστικά το δικαίωμα ανυπακοής στο υπάρχον σύστημα αλλά και η βούληση για απτές αλλαγές της πραγματικότητας. Εδώ, μπορούμε να διακρίνουμε να αναδύεται μία έννοια πολυσυζητημένη, αυτή της ουτοπίας. Η ουτοπία, όμως, όπως αναγιγνώσκεται από την ελευθεριακή κουλτούρα, όχι όπως είχε τεθεί απ’ τον Karl Mannheim ως ένας ου-τόπος, εξωπραγματικός[6], αλλά ως η κοινωνική πραγμάτωση της ασυνείδητης επιθυμίας κατά τη συνάντησή της με την ιστορική συνειδητοποίηση, έτσι όπως τέθηκε απ τον Ernst Bloch[7]. Ακόμα καλύτερα, με ντελεζιανούς όρους, η επανάσταση είναι ένα είδος ουτοπίας, ένα γίγνεσθαι εντός του οποίου

ξεπροβάλλει η επαναστατική δύναμη της δημιουργίας· δημιουργώ σημαίνει αντιστέκομαι[8]. Γι’ αυτό ακριβώς, στόχος και ζητούμενο, πλέον, της επαναστατικής θεωρίας αλλά και δράσης, είναι η δημιουργία μέσω της αυτοθέσμισης των ίδιων των κινημάτων.

Έχει ειπωθεί στην ιστορία πολλές φορές ότι τελικά για τα κινήματα της ελευθερίας «οι μεγαλύτερες νίκες μας είναι οι ήττες μας». Μπορούμε να υποθέσουμε ότι η επανάσταση είναι ένα συμβάν, δηλαδή μια επιθυμία, μια συνεχής κίνηση, η οποία όταν πραγματωθεί χάνει τη δυναμική της και καταστέλλει την επαναστατική επιθυμία των ατόμων[9]. Η επανάσταση είναι ένα γίγνεσθαι και είναι ίσως αλήθεια ότι θα μένει πάντα ανοιχτή στον χρόνο. Γι’ αυτό όταν θέλουμε να μιλήσουμε για τις νίκες του ελευθεριακού κινήματος μιλάμε για τις εξεγέρσεις του Λατινικού Νότου, τους Ζαπατίστας, τους Ισπανούς αναρχικούς του ’30, καθώς φυσικά και για τη Ροζάβα αλλά και τις αυθόρμητες εξεγέρσεις όπως ο Μάης του ’68. Αυτές είναι εξεγέρσεις και επαναστάσεις που χαράσσουν νέα νοήματα και αιωρούνται στον ιστορικό χρόνο προς συνεχή ερμηνεία και επαναξιολόγηση.

_____

Αναφορές:

[1] Κάρλος Τάιμπο, *Να ξανασκεφτούμε την αναρχία*, μτφρ. Νίκος Κοκκάλας, Οι εκδόσεις των συναδέλφων, Αθήνα 2017.
[2] Βλ. επίσης, Κάρλος Τάιμπο, *Η πρόταση της αποανάπτυξης*, μτφρ. Νίκος Κοκκάλας, Οι εκδόσεις των συναδέλφων, Αθήνα 2012.
[3] Gilles Dauvé, Tristan Leoni, «Kurdistan?», Ιανουάριος 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://ddt21.noblogs.org/?page_id=324.
[4] Βλ. Yavor Tarinski, «Beyond ideology. Rethinking contextuality», Αύγουστος 2015, διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: https://www.babylonia.gr/2015/08/01/beyond-ideology-rethinking-contextuality/.
[5] Michel Foucault, *Ιστορία της σεξουαλικότητας. 1. Η βούληση για γνώση*, μτφρ. Τάσος Μπέτζελος, Πλέθρον 2011, σ. 110.

[6] Karl Mannheim, *Ideology and utopia. An introduction to the sociology of* knowledge, μτφρ. Louis Wirth και Edward Shils, Νέα Υόρκη: Harcourt, Brace και Λονδίνο: Routledge & Kegan Paul, Νέα Υόρκη και Λονδίνο 1954, σσ. 173-175.
[7] Maynard Solomon, *Μαρξ και Μπλοχ. Στοχασμοί πάνω στην ουτοπία και την τέχνη*, μτφρ. Στέφανος Ροζάνης, Έρασμος, Αθήνα 2017, σ. 38.
[8] Gilles Deleuze, Pierre-Félix Guattari, *Τι είναι φιλοσοφία;*, μτφρ. Σταματίνα Μανδηλαρά, Καλέντης, Αθήνα 2004, σ. 131.
[9] Gilles Deleuze, Pierre-Félix Guattari, *Για τον καπιταλισμό και την επιθυμία. Με μια παρέμβαση του Pierre Clastres*, μτφρ. Παναγιώτης Καλαμαράς, Ελευθεριακή κουλτούρα, Αθήνα 2015, σ. 11.

Για έναν Ριζικό Αθεϊσμό (με αφορμή τα 80 χρόνια από την Ισπανική Επανάσταση)

Νώντας Σκυφτούλης

Ένα κείμενο για τα 80[1] χρόνια της Ισπανικής Επανάστασης.

Η εγγενής Αντίφαση[2] στον πυρήνα της ιδεολογίας του Αναρχισμού μεταξύ πολιτικού[3]-κοινωνικού[4]– εκδηλώθηκε στην ισπανική επανάσταση, (στην οποία η ιδεολογία του αναρχισμού ήταν πρωταγωνίστρια) με την πιο οριακή παραδοξολογία, οδηγώντας την ιδεολογία του αναρχισμού σε αναγκαστική απόδραση από την κοινωνία, εγκλωβισμένη πλέον στο χώρο της αυθαιρεσίας και της μικροϊδεολογίας.[5]

Η πολλαπλασιαστική δύναμη αυτής της Αντίφασης, άφηνε

αιωρούμενες ή με λειτουργική αμφισημία[6] τις επιμέρους αντιφάσεις: αντιφασιστικός αγώνας-κοινωνική επανάσταση, αναρχική δικτατορία, (ελευθεριακός κομμουνισμός)- δημοκρατία (συνεργασία),[7] πολιτική-εξουσία.

Έκτοτε η εμπειρία δεν συνέθεσε αυτές τις αντιφάσεις, ούτε βεβαίως «νομιμοποίησε την ιδεολογία»[8] του αναρχισμού 80 χρόνια τώρα. Κατά την γνώμη μας δεν πρόκειται απλά για Αντίφαση με αντιφάσεις. Πρόκειται για την εγγενή **δυαρχία** της ιδεολογίας του Αναρχισμού, αλλά και κάθε ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ.[9]

Η Δυαρχία είναι η βάση της κοσμοαντίληψης του Μεσαίωνα και πολύ περισσότερο είναι αυτή που συγκροτεί τη Μεσαιωνική σκέψη, αδυνατώντας να αντιληφθεί προβλήματα σχέσεων ανάμεσα στο **πνεύμα** και στα **αισθητά**, αφού θεωρεί προϋπόθεση της ύπαρξης του φυσικού κόσμου το δημιουργό θεό. Έκτοτε η πραγματικότητα ή ο αισθητός κόσμος ερμηνεύονταν ή καθαγιάζονταν από το συγκροτημένο πνεύμα (θεό). Αυτό ακριβώς το σχήμα απέκλεψε η Ιδεολογία από την θεολογία με σκοπό να ερμηνεύσει τη φυσική και κοινωνική πραγματικότητα.

Έτσι εξηγείται γιατί η Ιδεολογία έχει δύο γλώσσες, δύο νοήματα, δύο ερμηνείες, δύο τροπικότητες. Η μία αφορά τον κόσμο του αισθητού και η άλλη τον κόσμο του ιδεατού (του εσωτερικού της ιδέας ή την καθ΄εαυτήν).[10] Και φυσικά τόσο η θρησκεία, όσο και η ιδεολογία θεωρούν οντολογικά κατώτερο τον αισθητό κόσμο και ανώτερο το πνεύμα, την ιδέα, τον κόσμο του υπερβατικού. Οι σχέσεις ανάμεσα στο πνεύμα και στα αισθητά «γίνεται ευκολότερα αντιληπτή, αν αναλογιστούμε τα εννοιολογικά ζεύγη στα οποία μπορεί να αναλυθεί ή να μεταφραστεί το πρόβλημα αυτό: υποκείμενο-αντικείμενο, θεός-κόσμος, δυνατότητα-πραγματικότητα, ψυχή-σώμα, νόηση-αισθήσεις, λόγος-ψυχόρμητα, δέον-είναι, κανονιστικό-αιτιώδες, βασιλεία του θεού ή του λόγου-ιστορία».[11]

Εμείς θα προσθέσουμε άλλα τρία ζεύγη για να αντιληφθούμε που το πάμε το ζήτημα: Ιδέα-εμπειρία, κοινωνικό-πολιτικό, όλο-μέρη, τα οποία υπήρξαν κατ΄έξοχήν θεολογικά και κατ΄επέκταση

ιδεολογικά ζεύγη που απασχόλησαν, αλλά τώρα βρίσκονται θαμμένα στον τάφο του θεού πατέρα τους. Οι όποιοι τυμβωρύχοι ματαιοπονούν.

Η μεγάλη προσπάθεια (Διαφωτισμός) ενάντια στο θεό για την αποκατάσταση του αισθητού κόσμου, της φύσης, για την ανατίμηση της ύλης είχε σαν συνέπεια να αρθούν αρκετά προβλήματα στη σχέση ύλης-πνεύματος. Δεν προχώρησε όμως στην έσχατη συνέπεια: **στον πλήρη Υλισμό και Αθεϊσμό**.

Αυτό οφείλεται στον καθομολογούμενο φόβο απέναντι στον Μηδενισμό που πρόβαλλε σαν γνήσιο τέκνο του Διαφωτισμού, σαν ο οριστικός θεοκτόνος και ο ολοκληρωτικός αποκαταστάτης της φύσης και της πλήρους ελευθερίας. Βοήθησε τον Διαφωτισμό στην άρση πολλών αμφισημιών του, χωρίς όμως ο τελευταίος να τον υιοθετήσει κυριαρχικά.

Δεν υπάρχει θεός, δεν υπάρχουν φυσικοί σταθεροί και αμετάβλητοι κανόνες. Δεν υπάρχουν ηθικές αξίες και απαξίες σταθερές και αμετάβλητες, που να εξοβελίζουν την δυαρχία οριστικά, υιοθετώντας την μονιστική-υλιστική αντίληψη. Η ελευθερία της ελευθερίας είχε πλέον τεθεί, ή μάλλον για να είμαστε ειλικρινείς είχαν τεθεί οι όροι της «καθαρής»[12] ελευθερίας.

Αυτή ακριβώς είναι η πηγή του αναρχισμού γι’αυτό είναι ο μόνος που προσπάθησε να δώσει νοηματικό περιεχόμενο στην ελευθερία με απόλυτη συνέπεια, επιλέγοντας αρκετές φορές να «αυτοκαταστραφεί» παρά να καταστρέψει το ανθρώπινο γένος. Γι’αυτό και οι αναφορές μας σ΄αυτό το αξιοπρεπές ιδεώδες. Δηλαδή παρ΄όλη τη μετέπειτα ιδεολογικοποίησή του, δεν ακολούθησε το αιματηρό δρόμο της Ιδεολογίας δεσμευμένος προφανώς από την γενεσιουργό του αιτία.

Με άλλα λόγια: Ο Αναρχισμός **έπιασε** το νήμα του «ελευθεριαστικού» και αθεϊστικού κινήματος του Διαφωτισμού και στην προσπάθειά του να δώσει νοηματικό περιεχόμενο στην **ελευθερία,** εντάχθηκε στις διαστάσεις[13] που επέβαλε η Γαλλική

επανάσταση του 1789, οπότε και εισερχόμαστε και τυπικά στην εποχή της ΙΔΕΟΛΟΓΙΑΣ.

Ενώ αν δεν είχε ενταχθεί ο αναρχισμός στη διάσταση της Γαλλικής επανάστασης, εάν δηλ. δεν είχε «λησμονήσει» τις ελευθεριακές, μηδενιστικές, ή ακόμη και φιλελεύθερες καταβολές[14], θα είχε επιβάλλει τις διαστάσεις της «καθαρής» ελευθερίας[15]. Η ιδεολογικοποίηση του Αναρχισμού έστρωνε το έδαφος πλέον να ενταχθεί σε οποιαδήποτε δυαρχία, υλιστική ή ιδεαλιστική. Χέγκελ ή Μαρξ.

Ο Μαρξ με την υλιστική δυαρχία **δομή[16]-υπερδομή, βάση[17]-εποικοδόμημα, τρόπος παραγωγής-συνείδηση**, έθεσε με αυτόν τον τρόπο[18] τους όρους της μαρξιστικής «ελευθερίας»[19], προαναγγέλλοντας τον Λένιν και την κομμουνιστική δυαρχία. (Κόμμα-φύση, κοινωνία) καχέκτυπο της θωμιστικής μεσαιωνικής δυαρχίας (εκκλησία-φύση, κοινωνία). Ιδεολογία και θεολογία σε μια συμμαχία για την επικράτηση της ΕΞΟΥΣΙΑΣ.

Ο Αναρχισμός εντάχθηκε στην Α’ Διεθνή παρ΄όλες τις κριτικές περί «κόκκινου δεσποτισμού», όπως εντάχθηκε 80 χρόνια περίπου αργότερα, παρά τις αντιρρήσεις στον αντιφασιστικό αγώνα του ΄36 με τους ιεροεξεταστές απόγονους του Μαρξ. Φυσικό και επόμενο στο βαθμό που είχε υιοθετήσει τον ορισμό της ελευθερίας ως κομμουνισμό, εισχωρώντας βαθύτερα στη Μαρξιστική φιλοσοφική δυαρχία. Δέσμιος όμως της ελευθεριακής καταβολής, ο αναρχισμός[20] (νιώθοντας πάντα άβολα στη μαρξιστική δυαρχία) παρουσίαζε τη διάσταση της καθαρής ελευθερίας,[21] αγωνιζόμενος με το γνωστό τρόπο ενάντια στους βασιλιάδες, πρίγκιπες, κληρικούς και παράλληλα οπισθοδρομούσε στην αγκαλιά της ιδεολογίας, η οποία τελικά τον καθόρισε, οδηγώντας τον στην ανυποληψία.

Θα αναφερθούμε συνοπτικά σε μια ακόμη υπόθεση που αφορά μια κλοπή της Ιδεολογίας από την θεολογία και η οποία σας είναι γνωστή, όπως γνωστή σας είναι η απόληξή της: Είναι η ΥΠΟΣΧΕΣΗ.

Στα πλαίσια της Δυαρχίας, η υπόσχεση εμφανίζεται ταυτόχρονα με

τη Μαγεία και το θεό: Η βασιλεία των ουρανών, η οποία προϋποθέτει την υποταγή του Αισθητού στο θεό. Η υποταγή στην Ιδεολογία τώρα υπόσχεται τον καπιταλισμό, τον κομμουνισμό, τις κολλεκτίβες, την όποια μελλοντολογική κατάσταση πραγματοποίησης όλων των επιθυμιών, αφήνοντας τους μελλοντικούς ανθρώπους στη χειραγώγηση της ιδέας ή απεγκλωβίζοντάς τους από κάθε νοησιαρχικό άγχος.

> *Ο Αναρχισμός αφού εντάχθηκε στην Ιδεολογία, δεν απέφυγε την ομιχλώδη μελλοντολογική του υπόσχεση και αυτό το πρόβλημα το αντιμετώπισε το 1936 θεωρώντας ότι ο αντιεξουσιαστικός σοσιαλισμός θα πραγματοποιηθεί επειδή ο κόσμος έγινε αναρχικός.*

Παρά ταύτα, το ταξίδι του Φανέλι στην Ισπανία ήταν παραπάνω από επιτυχές. Απεσταλμένος μεν της Διεθνούς αλλά και της Συμμαχίας του Μπακούνιν, δημιούργησε όχι μία συλλογικότητα (εργαζομένων) αλλά και δεύτερη (αναρχικών). Παρ΄όλες τις καταγγελίες του πολέμιου των Αναρχικών Πωλ Λαφάργκ[22] για ύπουλη δράση του Φανέλι εις βάρος της μαρξιστικής φράξιας, τα πράγματα είχαν πάρει το δρόμο τους. Σε πολύ μικρό διάστημα η συνδικαλιστική οργάνωση διευρύνει την απήχησή της στην κοινωνία και το περιεχόμενό της παίρνει το όνομα αναρχικό, για να καθορίσει τις μετέπειτα εξελίξεις της εργατικής τάξης στη Ισπανία. Από το 1870 μέχρι το 1910 που ιδρύεται η **CNT**, οι αναρχικοί μαζί με την εργατική τάξη μετέχουν στον πιο σκληρό αιματηρό ταξικό ανταγωνισμό.

Είναι η εποχή που η αποκατάσταση του φυσικού κόσμου σε Ευρωπαϊκό επίπεδο και στη Ρωσία φαίνεται οριστική και αμετάκλητη. Οι αντιπρόσωποι του θεού (βασιλιάδες, πρίγκιπες, καρδινάλιοι) περνούν δύσκολα χρόνια. Η ελευθερία είχε κάνει τη πιο απειλητική εμφάνιση στην ιστορία. Μετά από τον Α΄ παγκόσμιο πόλεμο η CNT με τα αγωνιστικά εύσημα ενός σαραντάχρονου ταξικού πολέμου δε αποκαθίσταται μόνο κοινωνικά, αλλά εδραιώνεται σαν η πλειοψηφία της εργατικής τάξης.

Η ιδεολογία όμως καιροφυλαχτεί. Συγκροτείται το 1927 η FAI. Το διφορούμενο της ίδρυσής της δεν διευκρινίστηκε μέχρι σήμερα (καταλυτική ή καθοδηγητική δράση;). Ας το ξεπεράσουμε, γιατί τα χρόνια που έρχονται είναι κρίσιμα. Ο φασισμός (ο πραγματικός φασισμός) απλώνεται στην Ευρώπη, τα Λαϊκά μέτωπα τρέμουν, ο Φράγκο προκαλεί με πραξικόπημα. Οι αναρχικοί συντρίβουν τους πραξικοπηματίες και έχουν την κατάσταση στα χέρια τους. Γίνονται αρκετά θετικά και αρνητικά πράγματα στα πλαίσια της αναρχικής αμφισημίας. Το σημαντικότερο όμως, είναι η εκδήλωση των δομικών αντιφάσεων της ιδεολογίας του αναρχισμού. Αν για τους κομμουνιστές η επίλυση των αντιφάσεων της ιδεολογικής δυαρχίας λύνεται με την κατάκτηση της εξουσίας και την επιβολή του ολοκληρωτισμού, για τους αναρχικούς η δυαρχία τους, δεσμεύεται από το ελευθεριακό «background» που τους χαρακτηρίζει και υιοθέτησαν χωρίς καμιά σκέψη τη μη κατάληψη της εξουσίας και το υιοθέτησαν κι αυτό, τελείως **ιδεολογικά και όχι πολιτικά.**

Ενδεικτικές αντιφάσεις:

- Δεν απαντήθηκε το ερώτημα, ποιός έχει την εξουσία;[23]
- Δεν προσδιορίστηκε ο ρόλος των συνδικάτων και ο ρόλος της κυβέρνησης (τοπικής, εθνικής).
- Πολιτοφυλακές ή στρατός;
- Απουσία πολιτικής κατεύθυνσης στη θέσμιση.
- Απουσία πολιτικής απόφασης ή πρότασης για την ισπανική κοινωνία στο σύνολό της.
- Απουσία συγκεκριμένης πολιτικής πρότασης οργάνωσης και αυτοθέσμισης της αναρχικής κοινωνίας.[24]
- Μη πολιτική απόφαση για την κεντρική τράπεζα και το χρυσό των Αζτέκων που τελικά οδηγήθηκε στον Στάλιν.

Από την αρχή του άρθρου δίνουμε την απάντηση, ότι δεν θα μπορούσαν σε καμιά περίπτωση να απαντήσουν, εν όσω ο αναρχισμός, το αξιοπρεπές αυτό ιδεώδες, ήταν χειραγωγημένο από την «μαγεία» του κοινωνικού και παράλληλα δέσμιο της ελευθεριακής του φύσης.

Η επανασύνδεση με τον ριζικό αθεϊσμό και κατά συνέπεια με την ελευθερία, είναι δυνατόν να αναζωπυρώσει το ενδιαφέρον της κοινωνίας και του ανθρώπου, προκειμένου να αναλάβει τις τύχες στα χέρια του. Αυτό είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί, μόνον εάν δεν μεσολαβεί ανάμεσα στο άτομο και στη φύση ούτε ο θεός ούτε η θρησκεία, ούτε η αυθεντία ούτε η ιδεολογία.

Ένας νέος Διαφωτισμός κατά τη γνώμη μας πρέπει να έχει αναφορά μόνον στην ελευθερία μιας και τα άλλα ζητήματα αποκατάστασης της φύσης έχουν επιλυθεί. Το ότι δεν υπάρχει θεός, αυθεντία, φυσικοί και κοινωνικοί νόμοι σταθεροί και αμετακίνητοι, είναι πλέον αδιαμφισβήτητο. Ο φιλελευθερισμός, η επικρατούσα αντίληψη, έφθασε στα όρια του με το: *Ελευθερία στη κατανάλωση, ισότητα στη κατανάλωση, αδελφότητα στη κατανάλωση.*

Ο επαναπροσδιορισμός της ελευθερίας δεν έχει προαπαιτούμενο σήμερα τη νοηματοδότησή της (περιεχόμενο), αλλά την **οροθέτησή** της. Δηλαδή αυτό που έχουμε να κάνουμε, είναι να δημιουργήσουμε τους όρους που θα μας «νομιμοποιούν» να μιλάμε για αυτήν. Όσον αφορά το περιεχόμενό της είναι ένα άλλο μεθεπόμενο στάδιο.

Για την απομάγευση της ελευθερίας ορισμένοι όροι[25] είναι κατανοητοί και αυτονόητοι σήμερα:

- Δεν είναι δυνατόν να μιλάει κάποιος για ελευθερία και παράλληλα να αναπαράγει σχέσεις κυριαρχίας (κατάληψη της εξουσίας).
- Η ιδεολογία σαν συνέχεια της θρησκευτικής δυαρχίας δεν οδηγεί ούτε οδήγησε στην ελευθερία. Αντιθέτως… Δεν μπορεί ένας ιδεολόγος των ρόλων και των στερεοτύπων να προσεγγίσει την ελευθερία, μιας και είναι πλησιέστερα στον ολοκληρωτισμό.
- Η «αφηρημένη» και αυθαίρετη γλώσσα, ο ασκητικός θεολογικός λόγος, η γενίκευση, είναι τα χαρακτηριστικά του ολοκληρωτικού δικαίου και μόνο η ενδελέχεια και η σαφήνεια μπορούν να επαναπροσδιορίσουν την ελευθερία.

Η παρέμβασή μας στην κοινωνία, η διαρκής αλληλεπίδραση της αμεσότητας αργά ή γρήγορα θα άρει τα ιδεολογικά ζεύγη όλο-μέρη, πολιτικό-κοινωνικό καθώς και την ξύλινη γλώσσα της φενάκης σε μια καθαρή **πολιτική[26], απομαγευμένη και αθεϊστική δράση**.

Οι Ισπανοί έδειξαν σ΄όλη την ανθρωπότητα ότι η ελευθερία χωρίς εξουσία είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί. Εμείς θα διευκρινίσουμε το αδιαμεσολάβητο του ελευθεριακού προτάγματος μετατρέποντάς το σε πλειοψηφικό κοινωνικό ρεύμα και δυνατότητα να πραγματοποιηθεί, αφήνοντας τους «ιδεολόγους», τους «ρόλους», τους «ψευτοθρησκευόμενους» στην α-νοησία των αργών ρυθμών της προβιομηχανικής κοινωνίας.

Δίχως λοιπόν το φόβο του Θεού και των νοητικών κατασκευών του, σαν οι αρχαιότεροι θεοκτόνοι, ας αφήσουμε την ιδεολογία να γείρει στη δύση της. Ας προετοιμαστούμε να πούμε στους εαυτούς μας και στην κοινωνία τι ακριβώς θέλουμε χωρίς παραμύθια και παραμυθάκια.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

[1] Για τα 50 χρόνια του Ισπανικού εμφυλίου έχει γραφεί ίσως το σπουδαιότερο πολιτικό κείμενο του Ιταλού Nico Berti, «Ισπανία 1936 Πόλεμος και Επανάσταση», εκδόσεις Ελευθεριακή Κουλτούρα σε μετάφραση Π. Καλαμαρά, το οποίο και συμβουλευτήκαμε και το προτείνουμε να μελετηθεί. Ωστόσο θεωρούμε ότι για τα 80 χρόνια απαιτείται άλλο κείμενο.
[2] Δεν είναι αντίφαση αλλά Δυαρχία, η οποία διευκρινίζουμε ότι είναι ένα θεολογικό φαινόμενο που χαρακτήριζε τη μεσαιωνική σκέψη (θεός-αισθητά).
[3] Η πολιτική ως αρχική διαδικασία απομάγευσης του κόσμου.
[4] Κυριαρχία υπερβατικού (εκμάγευση του κόσμου).
[5] Σημεία μικρο-ιδεολογίας αλά ελληνικά, στον αναρχισμό αλά ελληνικά έχουμε στη δεκαετία του 80: αποχή από την μισθωτή εργασία, από τη φοίτηση στα πανεπιστήμια. Πρόσφατα μικρο-ιδεολογήματα: αντι-ΜΜΕ, αντιεμπορευματικό, δηλ. νέος Πανιώνιος.

[6] Λειτουργική, γιατί συμμετείχαν οι αναρχικοί πότε στον έναν πόλο, πότε στον άλλον των αντιφάσεων. Σε καμιά περίπτωση όμως δεν υποτιμούμε τη στάση τους απέναντι στις αντιφάσεις τους. Εδώ έχουμε 2016 και το αντιφασιστικό τείνει να κυριαρχήσει στο χώρο, λες και βρισκόμαστε στα πρόθυρα του Β΄παγκοσμίου πολέμου. Πόσο μάλλον τότε. θεωρούμε ότι στην Ισπανία εκφράστηκε η εξτρεμιστική τάση (Γκαρθία, Μοντσενύ) και υπό αυτή την έννοια η κριτική μας στην ισπανική επανάσταση αγγίζει το σύνολο του ισπανικού αναρχισμού.
[7] Το γνωστό δίλημμα του Γκαρθία Ολιβέρ της ομάδας Nosotros που διετέλεσε υπουργός.
[8] Κοινωνική αποκατάσταση.
[9] Θα έχει γίνει αντιληπτό ότι με τον όρο ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ εννοούμε ενιαίο σύστημα ερμηνείας της κοινωνίας και της φύσης που καθυποτάσσει τις αιτίες και τα αποτελέσματα σε μια συγκεκριμένη κατεύθυνση. Πρόκειται περί ψευδούς και αυθαίρετης κατασκευής.
[10] Ο οποιοσδήποτε δεν αποδέχεται αυτό το σχήμα σε περιόδους κυριαρχίας της Δυαρχίας (ιδεολογίας-θρησκείας) από την άποψη της μεθοδολογίας και όχι του νοήματος, δηλ. πρέπει να εξοντωθεί και εξοντώνεται. Η απολυτότητα είναι η προϋπόθεση και ο ολοκληρωτισμός ο τρόπος.΄Η και τα δύο ή κανένα. (Μεσαίωνας, Λενινισμός, Φασισμός).
[11] «Ευρωπαϊκός διαφωτισμός» του Π. Κονδύλη τόμος Α΄σελ. 18, εκδόσεις Θεμέλιο.
[12] Εννοούμε τους όρους που να μας επιτρέπουν να μιλάμε για την ελευθερία, πριν από κάθε νοηματικό της περιεχόμενο. Πρόκειται για αντιστοιχία του Καθαρού Λόγου.
[13] Αριστεράς-Δεξιάς.
[14] Ο Ρόκερ είναι σαφής ως προς τις διαφωτιστικές καταβολές του αναρχισμού.
[15] Δηλαδή τη διάσταση Πάνω-Κάτω που οριστικοποιεί την κατάργηση της εξουσίας και υιοθετεί το αυτεξούσιο. Ενώ αντιθέτως η διάσταση που κυριάρχησε, οδηγούσε πότε στη αριστερή και πότε στη δεξιά εξουσία (δικτατορία).
[16] Αισθητά-Πνεύμα.
[17] Αισθητά-Πνεύμα.

[18] Κλεμμένο από τη θεολογία.
[19] Κομμουνισμός, ο μαρξιστικός ορισμός.

[20] Η εκδίωξή του από την 1η Διεθνή άνοιξε τον αναρχισμό και τον νομιμοποίησε στην κοινωνία και κυρίως στους εργαζόμενους.

Δεν είχε διώξει την 1η διεθνή από τη συλλογιστική του.
[21] Η μη κατάληψη της εξουσίας βασικό σημείο της ελευθερίας όπου μαζί με την κατάργηση του κράτους, ήταν ο μόνιμος προστάτης του αναρχισμού ως ελευθεριακού προτάγματος για το λόγο αυτό δεν εξέπεσε στον ολοκληρωτισμό.
[22] «Το δικαίωμα στη τεμπελιά». Άλλη μια παραδοξολογία του Ελληνικού αναρχισμού να επικαλείται τον κύριο πολέμιό του μόνο και μόνο γιατί βόλευε τα αντεργατικά μικρο-ιδεολογήματα.
[23] Την πραγματική εξουσία την είχαν οι αναρχικοί και τα συνδικάτα. Παραδόξως την μεταβίβασαν στη σκιώδη κυβέρνηση της Καταλωνίας και της Μαδρίτης και όχι βεβαίως στην κοινωνία. Είναι σαφής η απουσία πολιτικής απόφασης.
[24] Όταν λέμε αναρχική κοινωνία δεν πρέπει να την εννοούμε όπως τη βασιλεία των ουρανών, όπου όλα είναι οργανωμένα από τον θεό. Η κοινωνία χωρίς εξουσία οργανώνεται από τους ανθρώπους και γι’αυτό θα πρέπει να υπάρχει έρευνα και πρόταση ως προς την εφαρμογή από τους ίδιους τους ανθρώπους. Δεν αρκεί οι άνθρωποι να γίνουν αναρχικοί για να ανατείλλει αυτόματα η αναρχική κοινωνία, αλλά η ελεύθερη κοινωνία οικοδομείται από αυτεξούσιους και αυτόνομους ανθρώπους.
[25] Οι όροι της ελευθερίας δεν είναι φυσικά οι δύο που αναφέραμε, είναι αρκετοί. Το ζήτημα είναι να συζητήσουμε για τους όρους. Όπως για παράδειγμα τα δυαρχικά ζεύγη όλο-μέρη, πολιτικό-κοινωνικό που μας αφορά η άρση τους. Αν αυτά δεν αρθούν, τότε για τι ελευθερία μιλάμε; Είναι δυνατόν να μιλάμε (για όλο-μέρη) δηλ. για θεό και αισθητά ή για πολιτικό-κοινωνικό δηλ. απομάγευση-θρησκευτικό. Προκειμένου να μιλάμε για ελευθερία τα ζεύγη αυτά θα πρέπει να αρθούν. Η δράση δε μπορεί παρά να είναι μονιστική, αθεϊστική, πολιτική.
[26] Ο όρος *πολιτική* εννοείται στη προκειμένη περίπτωση με την Αριστοτελική έννοια της πολιτείας, και μη συγχέουμε την πολιτική με την κυρίαρχη πολιτική διαχείριση των πραγμάτων.

*Το παρόν κείμενο πρωτοδημοσιεύτηκε στο περιοδικό “contAct”, Τεύχος 8 τον Οκτώβρη του 2006.

Σύγχρονες Ριζοσπαστικές Συλλογικότητες: Ρόλος και Προοπτικές

Yavor Tarinski
Μετάφραση: Ιωάννα Μαραβελίδη

Η επανάσταση δεν «δείχνει» τη ζωή στους ανθρώπους αλλά τους κάνει να ζουν. Μια επαναστατική οργάνωση πρέπει πάντα να θυμάται πως το αντικείμενό της δεν είναι το να βάζει τους υποστηρικτές της να ακούνε πειστικούς λόγους από ειδικούς αρχηγούς αλλά το να βάζει τους ίδιους να μιλήσουν για τον εαυτό τους, έτσι ώστε να επιτύχουν ή τουλάχιστον να πλησιάσουν έναν ίσο βαθμό συμμετοχής.
Γκυ Ντεμπόρ[1]

Σήμερα παρατηρούμε μία εμβάθυνση της κρίσης της αντιπροσώπευσης, που αντανακλάται από τα υψηλά επίπεδα αποχής στις εκλογές ακόμα και σε χώρες με παραδοσιακά υψηλό δείκτη συμμετοχής όπως η Ελλάδα[2]. Τα κόμματα που κέρδιζουν εκλογές στην Ευρώπη σπάνια καταφέρνουν να μαζέψουν ένα αρκετό ποσοστό ψήφων ώστε να κυβερνήσουν μόνα τους και αναγκάζονται να συμμετάσχουν σε ασταθείς συνασπισμούς για να σχηματίσουν κυβέρνηση. Ακόμα και τα επονομαζόμενα *ριζοσπαστικά* κόμματα που ισχυρίζονται πως αντιπροσωπεύουν τα μαζικά κοινωνικά κινήματα των τελευταίων χρόνων, δεν φαίνεται να μπορούν να αυξήσουν αισθητά τη βάση των μελών τους, ούτε να προκαλέσουν από μόνα τους διαρκείς κοινωνικές κινητοποιήσεις ευρείας κλίμακας.

Μαζί με τα κόμματα, μπορούμε να αναγνωρίσουμε πως και το παραδοσιακό κίνημα βρίσκεται σε κρίση. Οι παραδοσιακές ιδεολογικές οργανώσεις όχι μόνο αδυνατούν να αυξήσουν τη βάση των μελών τους αλλά χάνουν και ένα κομμάτι αυτής[3]. Επίσης, οι προτάσεις που διατυπώνουν σπάνια είναι κάτι το διαφορετικό πέρα από μία αναπαραγωγή παλιών μοτίβων σκέψης και δράσης και επομένως δεν είναι σε θέση να αλληλεπιδράσουν ικανοποιητικά με τη σύγχρονη πραγματικότητα.

Αντί αυτού, οι σύγχρονες ριζοσπαστικές συλλογικότητες που αγωνίζονται για την κοινωνική χειραφέτηση χρειάζεται να υιοθετήσουν νέους συμπεριφορικούς τρόπους σκέψης και δράσης οι οποίοι βρίσκονται σε πλήρη αντίθεση με τους παραδοσιακούς. Εδώ ο όρος «*ριζοσπαστικές*» χρησιμοποιείται για να εκφράσει τη ριζική αλλαγή των κυρίαρχων μορφών της πολιτικής και την αντικατάσταση ενός συνόλου φαντασιακών σημασιών με ένα άλλο, και όχι ως ένα σημείο αναφοράς για χείμαρρους αίματος ή βίας ως αυτοσκοπό. Μπορούμε να διακρίνουμε τρία τουλάχιστον χαρακτηριστικά που μπορούν να κάνουν τη συμπεριφορά τους πιο επαρκή στις σημερινές συνθήκες: 1^{ον}) η χαρτογράφηση και η ενδυνάμωση των κοινωνικών αντεξουσιών, 2^{ον}) η υιοθέτηση αποϊδεολογικοποιημένου λόγου, 3^{ον}) η αντιμετώπιση της δύσκολης ερώτησης διαχείρισης εξουσίας με αντι-ιεραρχικό τρόπο.

Χαρτογράφηση και ενδυνάμωση των κοινωνικών αντεξουσιών

Οι παραδοσιακές ριζοσπαστικές οργανώσεις χρησιμοποιούν, για διάφορους λόγους, την *αντίσταση* ενάντια στην κυρίαρχη τάξη, ως βασική μορφή της δραστηριότητά τους. Για παράδειγμα, με το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης στην Ευρώπη πολλές παραδοσιακές οργανώσεις όπως συνδικάτα και κόμματα, κάλεσαν σε απεργίες και πορείες διεκδικώντας υψηλότερους μισθούς, περισσότερες θέσεις εργασίας, κ.τ.λ. Τακτικές που αδιαμφισβήτητα έδωσαν πολύτιμα αποτελέσματα στο παρελθόν αλλά δεν λειτούργησαν τόσο επιτυχημένα αυτή τη φορά.

Ταυτόχρονα, κομμάτια της κοινωνίας υιοθέτησαν μια αρκετά

καινοτόμα και νέα προσέγγιση: επιχείρησαν να παρακάμψουν τους καπιταλιστές μεσάζοντες και τους κρατικούς γραφειοκράτες, ανοίγοντας χώρους κοινωνικής αλληλεπίδρασης που μπορούν να δώσουν πρακτικές λύσεις σε καθημερινά προβλήματα, όπως η απευθείας επαφή παραγωγών και καταναλωτών, τα κοινωνικά δίκτυα κ.α. Ετσι, αναδύθηκαν πολλές δομές βασισμένες στην αλληλεγγύη, τη συμμετοχή και τη δημιουργία. Παρόμοια ήταν η κατάσταση με τις διαβουλευτικές συνελεύσεις που εμφανίστηκαν στις πλατείες κάθε μεγάλης πόλης σε όλο τον κόσμο κατά τις διάρκεια των μαζικών κινητοποιήσεων του 2011-12. Παρότι η αρχική δυναμική χάθηκε τελικά, οι πρακτικές αυτές έδειξαν την ανθρώπινη δημιουργικότητα η οποία δεν μπορούσε να περιβληθεί από καμμία παραδοσιακή ιδεολογία, που βασίζεται κυρίως στην αντίσταση.

Σε ένα σύστημα που συνθλίβει ραγδαία την κοινωνία και τον εαυτό του, η έμφαση των αγώνων που τα κοινωνικά κινήματα διεξάγουν θα έπρεπε να δίνεται στην οικοδόμηση και στην πρόταση βιώσιμων εναλλακτικών δομών, οι οποίες μπορούν να αλλάξουν στην πράξη την καθημερινή ζωή των ανθρώπων παρά στην αντίσταση πολιτικών που επιβάλλονται από τις άρχουσες ελίτ (χωρίς να εγκαταλείπεται εντελώς η αντίσταση ως μία σημαντική τακτική).

Μια σύγχρονη ριζοσπαστική συλλογικότητα, ενώ δεν παύει να αντιστέκεται σε άδικες πολιτικές, χρειάζεται να δίνει έμφαση στη δημιουργία και τον εντοπισμό τέτοιων δομών που έχουν ήδη αναδυθεί από τα σπλάχνα της κοινωνίας και να ενδυναμώνει τον αμεσοδημοκρατικό τους χαρακτήρα, την αλληλεγγύη και τη δημιουργικότητα. Ακόμα παραπέρα, πρέπει να τις συνδέει με άλλες ήδη υπάρχουσες κοινωνικές πρωτοβουλίες ώστε αφενός να αποτρέπει την τυχόν συντριβή τους μέσα σε ένα περιβάλλον άγριου κοινωνικού κανιβαλισμού και αφετέρου να χτίζει συνεκτικές αντεξουσίες. Με την εγκαθίδρυση τέτοιων δικτύων δομών κοινής διαχείρισης, ένας αυξανόμενος αριθμός ανθρώπινων αναγκών μπορεί να ικανοποιηθεί ενώ ο ριζοσπαστικά δημοκρατικός τους χαρακτήρας και η βασισμένη στην αλληλεγγύη λογική τους ενθαρρύνονται απ΄την στήριξη ενός πολιτικού κινήματος. Με

αυτόν τον τρόπο, γίνεται μια προσπάθεια ριζοσπαστικού μετασχηματισμού του εργασιακού χρόνου των συμμετεχόντων, θολώνοντας τα όρια μεταξύ αυτού και του ελεύθερου χρόνου εντάσσοντάς τους σε έναν *ελεύθερο δημόσιο χρόνο.*

Μια τέτοια προσέγγιση δεν απομονώνει αυτές τις προσπάθειες απ΄την κοινωνία αλλά αντιθέτως, αφού αυτές αναδύθηκαν μέσα απ΄την ίδια την κοινωνία παραμένουν σε στενή σχέση με αυτήν. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με δομές όπου η δημιουργία και η διαχείρισή τους γίνεται από ιδεολογικά φορτισμένες παραδοσιακές οργανώσεις, οι οποίες βλέπουν την κοινωνία σαν αμαθή πληθυσμό και τους εαυτούς τους σαν επίδοξους δασκάλους, αναπαράγοντας ασυναίσθητα τον ίδιο διαχωρισμό «ειδικού – μη ειδικού».

Υιοθέτηση αποϊδεολογικοποιημένου λόγου

Εξαιτίας του ιδεολογικού τους χαρακτήρα, τον οποίο υπογράμμισα προηγουμένως, οι παραδοσιακές ριζοσπαστικές οργανώσεις τείνουν να υιοθετούν τις δικές τους αφηγήσεις που είναι ασύμβατες και συχνά ακόμα και εχθρικές απέναντι στην υπόλοιπη κοινωνία. Οπως έχω εξηγήσει αλλού[4], αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εγκαθίδρυση ενός τρόπου σκέψης και δράσης χωρίς κανένα σημασιακό πλαίσιο, ο οποίος εμποδίζει ή τουλάχιστον κάνει πολύ δύσκολο την αλληλεπίδραση των ριζοσπαστικών πολιτικών οργανώσεων με τον κόσμο και οδηγεί στον σεχταρισμό τους.

Για να αποφευχθούν τέτοιες συνέπειες είναι αναγκαία μία νέα προσέγγιση για μία άλλη αφήγηση. Μία αφήγηση πέρα απ΄την ιδεολογία, δηλαδή πέρα από δόγματα και ταυτότητες. Αυτό βοηθάει διττά:

1. Απ΄τη μία, επιτρέπει σε τέτοιου είδους οργανώσεισνα αλληλεπιδράσουν με ευρύτερα τμήματα της κοινωνίας.
2. Επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση του σύγχρονου κόσμου αφού οι παραδοσιακές ιδεολογίες ήταν βασισμένες σε απλουστευτικούς προσδιορισμούς «υποκειμένου – αντικειμένου» (προλεταριάτο – κομμουνισμός ή

μπουρζουαζία – καπιταλισμός), οι οποίοι δεν ανταποκρίνονται στις σημερινές πολυπλοκότητες.

Αρκετοί ακτιβιστές εκφράζουν τον φόβο πως χωρίς ιδεολογικές ταυτότητες οι πολιτικές τους ομάδες θα χάσουν τη συνοχή τους και επομένως θα μείνουν απροστάτευτες από τις προσπάθειες της καθεστηκυίας τάξης για αφομοίωσή τους. Αυτό θα μπορούσε να ισχύει στην περίπτωση που η ιδεολογία έβγαινε απ΄την εξίσωση και τίποτα άλλο δεν την αντικαθιστούσε. Παρ' όλα αυτά, δεν είναι απαραίτητο να συμβεί αυτό: με τον όρο *αποϊδεολογικοποίηση* δεν εννοούμε την αφαίρεση των πολιτικών αρχών και ιδεών αλλά την απομάκρυνση των ιδεολογικά επιβεβλημένων ταυτοτήτων και δογμάτων που υψώνουν φανταστικούς τοίχους μεταξύ πολιτικών κινημάτων και κοινωνίας. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο χρειάζεται η δημιουργία μιας ριζοσπαστικής κουλτούρας, βασισμένης σε πολιτικές αρχές και ανοιχτής σε ένα ευρύ φάσμα κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Σε τελική ανάλυση, αν είναι να υπάρξει κάποτε η κοινωνική χειραφέτηση, αυτή θα σύμβει μόνο με τη συναίνεση της πλειοψηφίας και επομένως η επαφή με την τελευταία θα έπρεπε να είναι απ΄τις πρώτες προτεραιότητες κάθε συλλογικότητας που αγωνίζεται για μία ριζική ρήξη με την κυριαρχία. Ετσι, μία ριζοσπαστική οργάνωση δεν μπορεί να είναι κάτι άλλο πέρα από αμεσοδημοκρατική.

Το ερώτημα της εξουσίας

Το τρίτο στοιχείο που θα πρέπει να ληφθεί υπόψιν από μια σύγχρονη ριζοσπαστική οργάνωση είναι ο ρόλος της εξουσίας. Τα παραδοσιακά ριζοσπαστικά κινήματα έβλεπαν αυτή την ερώτηση με τουλάχιστον δύο υπεραπλουστευμένους τρόπους: 1^{ον}) η εξουσία πρέπει να καταληφθεί αρπάζοντας τον κρατικό μηχανισμό και εγκαθιδρύοντας την δικτατορία του προλεταριάτου, 2^{ον}) η εξουσία πρέπει να καταργηθεί εντελώς -κάτι το οποίο συχνά καταλήγει σε απόρριψη κάθε μορφής νόρμας και κανόνων. Επομένως, όσοι θέλουν να ενασχοληθούν με την πολιτική συχνά έρχονται αντιμέτωποι με την επιλογή του να συμμετέχουν είτε σε ολοκληρωτικού είτε σε

χαοτικού τύπου οργάνωση.

Σήμερα, βλέπουμε την ανάγκη για ένα νέο είδος *αυτ-εξουσίας* να γίνεται όλο και πιο εμφανές μέσα από διαφορετικές εκφράσεις λαϊκής δημιουργικότητας. Η περίπτωση των Κοινών αποτελεί ένα καλό παράδειγμα: ενώ απορρίπτουν τον γραφειοκρατικό συγκεντρωτισμό του κράτους και την αδίστακτη βαρβαρότητα της καπιταλιστικής αγοράς, τα Κοινά τονίζουν επίμονα τη σπουδαιότητα που έχουν οι κανόνες, οι κανονισμοί και οι ποινικοί κώδικες που αποτελούν μία *αυτ-εξουσία*, αφού δεν μπορούν να παραβλεφθούν από ένα άτομο ή μια ομάδα ανθρώπων. Αυτό το είδος εξουσίας όμως πηγάζει *από τα κάτω* και άρα είναι μία διαφορετική μορφή *αυτ-εξουσίας,* που καθορίζεται συνειδητά απ΄τα εμπλεκόμενα άτομα μέσω δημοκρατικών διαδικασιών όπως οι γενικές συνελεύσεις, τα online forums, οι διάφορες πλατφόρμες κ.τ.λ., και ισχύει για όλους. Κατά μία έννοια πρόκειται για μία μορφή αυτοπεριορισμού.

Οι σύγχρονες ριζοσπαστικές συλλογικότητες πρέπει να αποδεχτούν αυτή την πρόκληση τόσο σε πρακτικό όσο και σε θεωρητικό επίπεδο. Απ΄τη μία, να αγωνιστούν για τη διαρκή αυτοθέσμιση, δηλαδή να διανθίσουν τις δομές και τις διαδικασίες τους με χαρακτηριστικά *θεσμίσεων*. Για παράδειγμα, το σώμα λήψης αποφάσεων, όπως οι γενικές συνελεύσεις, έχει τον ρόλο μίας *θέσμισης*, μέσω της οποίας η ομάδα εκφράζει τη συλλογική της θέληση στην πράξη και όχι απλά τον ρόλο ενός χαλαρού, ημιεπίσημου συντονιστικού μηχανισμού μεταξύ εθελοντών με πολύ ελεύθερο χρόνο.

Ταυτοχρόνως, η ίδια πρόκληση χρειάζεται να διατυπωθεί και σε ένα πιο θεωρητικό επίπεδο ώστε να γεννήσει σκέψεις για την επίλυση σύγχρονων ερωτημάτων ζωτικής σημασίας, που θα μπορούσαν να βοηθήσουν τις ριζοσπαστικές συλλογικότητες να ξεπεράσουν τον ιδεολογικό τους αφαιρετισμό και να αναπτύξουν πιο συγκεκριμένες και εκσυχρονισμένες προτάσεις. Για παράδειγμα, διάφορα ζητήματα όπως η επιθυμητή κράτηση των ρυπογόνων ορυκτών καυσίμων μέσα στο έδαφος απαιτούν κάτι παραπάνω από μία εθελοντική συγκατάθεση και μία υπόσχεση όλων

μας. Επομένως, η δύσκολη ερώτηση για τις σύγχρονες ριζοσπαστικές συλλογικότητες είναι να σχηματίσουν προτάσεις για το πώς δεν θα μπορεί ένα άτομο ή μία ομάδα ατόμων να παραβιάζουν τις συμφωνίες που έχουν συναφθεί απ΄την πλειοψηφία της κοινωνίας ενώ ταυτόχρονα να μην χάνεται το συμμετοχικό στοιχείο και η ατομική αυτονομία, καταλήγοντας σε ολοκληρωτισμό.

Συμπερασματικά

Μολονότι τα τελευταία χρόνια είδαμε μία αυξημένη κοινωνική κινητικότητα, αυτή δεν κατάφερε να παράγει σταθερές και μακράς διαρκείας μορφές αντεξουσίας. Τα μαζικά κοινωνικά κινήματα όμως θα μπορούσαν να αποκομίσουν πολλά παραπάνω από τους έμπειρους σε θεωρία και πράξη ριζοσπάστες, αν οι τελευταίοι αποφασίσουν να εγκαταλείψουν την «ασφάλεια» της ιδεολογικής παράδοσης και κάνουν μία γενναία βουτιά στις δημόσιες υποθέσεις.

Αν θέλουμε να κερδίσουμε όσο το δυνατόν περισσότερα απ΄το επόμενο κύμα της κοινωνικής αναταραχής που πιθανόν θα προέρχεται από νέα μέτρα λιτότητας, νέες αθετημένες υποσχέσεις των αντιπροσωπευτικών κυβερνήσεων, από τη δημόσια δυσαρέσκεια για τον σύγχρονο και αποκλειστικά καταναλωνικό τρόπο ζωής, ή ακόμα και από την ανικανότητα της Αριστεράς να ξεπεράσει τον παραδοσιακό της τρόπο σκέψης και να αντιμετωπίσει επαρκώς τις προκλήσεις της εποχής, θα πρέπει οι ριζοσπαστικές συλλογικότητες να υιοθετήσουν πρακτικές που κάνουν τον λόγο τους και τη δράση τους πιο κατανοητές και προσιτές. Ακόμα παραπέρα, κάτι τέτοιο πιθανόν να ανοίξει ορίζοντες για τη δημιουργία νέων συνόλων σημασιών που θα αντικαταστήσουν τα σαπισμένα σημερινά, τα οποία όλο και περισσότερο αδυνατούν να κρατήσουν την κοινωνία μακριά απ΄την απόλυτη αποσύνθεση.

Σημειώσεις:
[1] Debord, Guy. *For a Revolutionary Judgment of Art* (1961)
[2] Voter Turnout in Greek Elections Drops to New Historic Low: Infographic

[3] Towards a New Anti-Capitalist Politics
[4] Πέρα απ’ την Ιδεολογία: Επανεξετάζοντας το Σημασιακό Πλαίσιο

Αρχικό κείμενο στα αγγλικά: Radical Organizing for the 21st Century

---

Πέρα από την Ιδεολογία: Επανεξετάζοντας το Σημασιακό Πλαίσιο

Yavor Tarinski
Μετάφραση: Ιωάννα Μαραβελίδη

Πράγματι, εξαρτόμαστε απ’ τα περιβάλλοντα μέσα στα οποία ζούμε όμως είμαστε και οι δημιουργοί των πολιτικών και κοινωνικών μας κατασκευών και άρα μπορούμε να τα αλλάξουμε αν είμαστε τόσο αποφασισμένοι.
Mary Dietz[1]

Στον διάλογο[2] μεταξύ Simon Springer και David Harvey πάνω στο ποιο ιδεολογικό πλαίσιο θα έπρεπε να υιοθετήσει η ριζοσπαστική γεωγραφία, η πρόταση του Harvey του να *αφήσουμε τη ριζοσπαστική γεωγραφία ελεύθερη από οποιονδήποτε «-ισμό»* φαίνεται πολύ εύλογη. Και παρότι η πολεμική των κειμένων τους φαίνεται αρχικά να εξετάζει το ζήτημα της ριζοσπαστικής γεωγραφίας, έχει κατά τη γνώμη μου μία ευρύτερη σημασία αναφορικά με τον ρόλο της ιδεολογίας στον δρόμο για την κοινωνική απελευθέρωση και χειραφέτηση. Με μικρές εξαιρέσεις, η πρόταση του να ελευθερώσουμε τους εαυτούς μας απ’ την ιδεολογία φαίνεται εξαιρετικά παραμελημένη από τα χειραφετικά κινήματα, κάτι το οποίο θεωρώ λάθος αν θέλουμε να εμπλέξουμε

κόσμο σε αυτά και να δράσουμε εποικοδομητικά.

Βλέπουμε ακτιβιστές και θεωρητικούς, απασχολημένους με το να κρατήσουν την ιδεολογική/ταυτοτική τους «καθαρότητα», να συμμετέχουν συχνά σε ατέρμονες συζητήσεις για το τι είναι «αναρχικό», «μαρξιστικό», κ.τ.λ. Προς αποφυγή παρεξηγήσεων, δεν εννοώ να εγκαταλείψουμε τη θεωρία για χάριν της άμεσης δράσης. Αντιθέτως, η θεωρητική έρευνα και η κριτική σκέψη είναι απαραίτητες για μία αποτελεσματική δράση. **Αλλά η Ιδεολογία δεν πρέπει να συγχέεται με τη θεωρία.**

Ιδεολογία και μη-σημασιακό πλαίσιο

Η Καταστασιακή Διεθνής ορίζει την Ιδεολογία ως ένα δόγμα ερμηνείας της υφιστάμενης πραγματικότητας[3], το οποίο μπορεί γίνει κατανοητό ως μία σκέψη που δεν λαμβάνει υπόψη το εκάστοτε σημασιακό πλαίσιο. Αυτό σημαίνει πως ο *idéologue* δημιουργεί έναν συγκεκριμένο τύπο ανάλυσης, επηρεασμένο απ' το δικό του τοπικό περιβάλλον (κοινωνικό πλαίσιο, οικονομική ανάπτυξη, κουλτούρα, κ.τ.λ.) και προσπαθεί συνεχώς να ταιριάξει μέσα σε αυτό πραγματικότητες που γεννιούνται σε διαφορετικά περιβάλλοντα, κάτι που συχνά οδηγεί σε παρανοήσεις. Βλέπουμε καθαρά κάτι τέτοιο, για παράδειγμα, στις αντιδράσεις ορισμένων αναρχικών και μαρξιστών (που έχουν «καθαρή» ταξική ανάλυση βασισμένη αποκλειστικά στις πραγματικότητες της βιομηχανικής Ευρώπης του 19ου αιώνα), οι οποίοι κρίνουν τα γεγονότα στη Ροζάβα, ψάχνοντας εκεί για ένα «προλεταριάτο» που δεν υφίσταται με την κλασική Δυτική έννοια[4].

Με αυτή την έννοια, η Ιδεολογία «ευνουχίζει» τις ιδέες κάποιου, μετατρέποντάς τες σε αποστειρωμένα/ταριχευμένα δόγματα, τα οποία δεν μπορούν να υπάρξουν πέρα απ' την αρχική τους φόρμα. Οι «ιδεολογικοποιημένες» ιδέες γίνονται ασύμβατες με πραγματικότητες/περιβάλλοντα που διαφέρουν απ' αυτά που τις γέννησαν και έτσι αχρηστεύονται. Η Ιδεολογία εμποδίζει τόσο τη θεωρητική έρευνα όσο και τη μετέπειτα από αυτήν δραστηριότητα.

Δημιουργεί μία δογματική αντίληψη της ουτοπίας και αποκλείει οτιδήποτε «παρεκκλίνει», ακόμα και όταν υπάρχουν κάποιες κοινές αρχές (όπως είδαμε παραπάνω στην περίπτωση της Ροζάβα), φτιάχνοντας ένα είδος αυτο-αποξενωτικής ελιτίστικης υποκουλτούρας.

Επομένως, η Ιδεολογία γίνεται πιο πολύ αυτο-εκφραστική παρά εργαλειακή. Μεταμορφώνεται σε συγκεκριμένη *ταυτότητα*, που συχνά χρησιμεύει ως δικαιολογία για παραίτηση από τις ευρείες κοινωνικές υποθέσεις. Δημιουργεί έναν δικό της κύκλο ιδιοτέλειας, ανοιχτό κυρίως σε ομοϊδεάτες (που μοιράζονται την ίδια ιδεολογία), οι οποίοι απομακρύνουν εκουσίως τον εαυτό τους από θεσμίσεις και κοινωνικά δίκτυα που θα μπορούσαν ενδεχομένως να επηρεάσουν[5]. Όπως υπογραμμίζει ο Jonathan Matthew Smucker:

[…] όταν δεν αμφισβητούμε τις κουλτούρες, τα πιστεύω, τα σύμβολα, τις αφηγήσεις κ.τ.λ. των υφιστάμενων θεσμίσεων και κοινωνικών δικτύων στα οποία ανήκουμε, απομακρυνόμαστε από την πηγή και τη δύναμη που ενυπάρχει σε αυτά. Για χάρη ενός άθλιου μικρού κλαμπ ακτιβιστών χαρίζουμε ολόκληρο χωράφι. Αφήνουμε στους αντιπάλους μας τα πάντα.

Εξαιτίας του μη-σημασιακού πλαισίου, η Ιδεολογία μπορεί να ιδωθεί ως κομμάτι του σημερινού κυρίαρχου φαντασιακού, που βασίζεται στη γραφειοκρατική λογική και έχει ανάγκη να χωρίζει τα πάντα σε «βολικά» και τακτοποιημένα κουτάκια, δηλαδή σε αυστηρούς κοινωνικούς και πολιτικούς ρόλους, δημιουργώντας και ενδυναμώνοντας έτσι τις *ταυτότητες*, παρά τις *ιδέες*. Στο βιβλίο της *«Η ανάδυση του κοινωνικού χώρου»*, η Kristin Ross περιγράφει πώς κατά τη διάρκεια της Παρισινής Κομμούνας, ο Catulle Mendès (αντιπροσωπεύοντας την προ-κομμούνας εποχή) δεν λυπάται πραγματικά για την πτώση της παραγωγής αλλά αντίθετα το άγχος του πηγάζει απ’ την επίθεση στην ταυτότητα, *αφού οι υποδηματοποιοί άρχισαν να φτιάχνουν, αντί για παπούτσια, οδοφράγματα*[6]. Εντοπίζει αυτή τη γραφειοκρατική λογική της στενής ταυτότητας πίσω στον Πλάτωνα, σύμφωνα με τον οποίο σε ένα καλά συγκροτημένο κράτος μία συγκεκριμένη δουλειά

αποδίδεται σε κάθε άτομο· ο υποδηματοποιός είναι πάνω απ' όλα κάποιος που δεν μπορεί να είναι και πολεμιστής[7].

Ένα χαρακτηριστικό της γραφειοκρατικής λογικής είναι η εγγενής προδιάθεση προς την ιεραρχία αφού κάποιες δουλειές και ρόλοι είναι πιο σημαντικοί από άλλους. Ο David Graeber, σε συνέντευξή του για το Περιοδικό «Βαβυλωνία», ορίζει την Ιδεολογία ως *την ιδέα για την οποία κάποιος πρέπει να δημιουργήσει μία παγκόσμια ανάλυση πριν να αναλάβει δράση*, κάτι που προϋποθέτει ότι η σημασία της πνευματικής πρωτοπορίας (των στενών *ideologues*-ειδικών) θα πρέπει να διαδραματίζει ηγετικό ρόλο σε κάθε κοινωνικό-πολιτικό κίνημα[8].

Πέρα απ' την Ιδεολογία: Το σημασιακό πλαίσιο είναι το παν

Προκειμένου τα σύγχρονα κοινωνικά κινήματα να καταφέρουν να αμφισβητήσουν το υπάρχον σύστημα, θα πρέπει να ξεπεράσουν τα όρια του σημερινού φαντασιακού το οποίο βασίζεται στη γραφειοκρατική λογική και τους ξεχωριστούς πολιτικούς ρόλους. Στην πράξη, αυτό σημαίνει να προχωρήσουν πέρα απ' την Ιδεολογία, εντοπίζοντας δηλαδή τις επιθυμητές αρχές και τα αποτελέσματα και καταβάλλοντας ταυτόχρονα προσπάθειες για την προσαρμογή τους στις εκάστοτε τοπικές συνθήκες. Αυτό δεν σημαίνει να αφήσουμε κατά μέρος τα ιδανικά μας και να «πάμε με το ρεύμα» αλλά αντιθέτως να προσπαθήσουμε να τα μοιραστούμε με όσο το δυνατόν περισσότερο κόσμο, που πιθανότατα δεν μοιράζεται την ίδια (ή και καμία) Ιδεολογία/δόγμα/πολιτικό lifestyle. Κάνοντας αυτό, ερωτήσεις όπως «Είναι ο EZLN αναρχική οργάνωση ή όχι;»[9] γίνονται παρωχημένες και αντικαθιστούνται από άλλες όπως «Τι προτείνουν, πάνω σε ποια βάση και ποιες αρχές, συμφωνούμε και πώς με ό,τι κάνουν;» κ.α.

Τέλος, εξαρτάται απ' τους στόχους που θέτουμε με τους αγώνες μας. Αν αγωνιζόμαστε για κοινωνική απελευθέρωση και αμεσοδημοκρατική συμμετοχή, δεν μπορούμε παρά να προσπαθήσουμε να συνδέουμε διάφορους αγώνες, κινήματα και όσο το δυνατόν

περισσότερους ανθρώπους, και για να γίνει κάτι τέτοιο, πρέπει να είμαστε ευέλικτοι στον τρόπο που εκφράζουμε τις ιδέες μας ανάλογα με το συνομιλητή που έχουμε μπροστά μας. Όπως προτείνει ο Aki Orr: *Μία κοινωνία μπορεί να λειτουργήσει με Άμεση Δημοκρατία μόνο αν οι περισσότεροι απ' τους πολίτες της θέλουν να αποφασίζουν οι ίδιοι για την πολιτική, αφού καμία μειοψηφία, όσο θετικές και να είναι οι προθέσεις της, δεν μπορεί να την επιβάλλει στην κοινωνία*[10].

Βήματα προς αυτή την κατεύθυνση έγιναν απ' τον Larry Giddings, ο οποίος αντικατέστησε τον ιδεολογικό όρο «αναρχικό» με τον ευρύτερο «αντιεξουσιαστικό»[11]. Έπραξε έτσι αφού συνειδητοποίησε πως είτε αναγνωρίζει τους μη-αναρχικούς αγώνες είτε όχι, αυτοί εξακολουθούν να υπάρχουν, και αδιαφορώντας για αυτούς, επειδή δεν αντικατοπτρίζουν τη δική του θεωρία για ένα «χωρίς έθνη-κράτη μέλλον», αδιαφορεί επί της ουσίας για την ίδια του την επιθυμία για ένα τέτοιο μέλλον. Κατέληξε στο συμπέρασμα πως τα αποκεντρωμένα κοινωνικά και οικονομικά συστήματα, οργανωμένα με δημοκρατικό, μη-κρατικό τρόπο, θα έρθουν μόνο μέσα από κοινούς αγώνες διαφόρων κινημάτων και ευρείας κοινωνικής συμμετοχής.

Επομένως, αντί μιας συνεχούς προσπάθειας ορισμού του τι είναι «πραγματικός» αναρχισμός, αποφάσισε να δοκιμάσει μια άλλη προσέγγιση: να εντοπίσει τα αντιεξουσιαστικά χαρακτηριστικά των ήδη υπαρκτών και ποικίλων κοινωνικών κινημάτων και να προσδιορίσει τους κοινούς τους εχθρούς (καταπιεστές) και έτσι να τα ενώσει. Για να επιτύχει μια τέτοια σύνδεση, οι στενά ιδεολογικές αφηγήσεις έπρεπε να εγκαταλειφθούν και να αντικατασταθούν από μία γενικότερη αντιεξουσιαστική κουλτούρα, η οποία μπορεί ταυτόχρονα να καθορίζεται και να καθορίζει το περιβάλλον στο οποίο δημιουργήθηκε.

Συμπερασματικά

Προχωρώντας πέρα απ' την Ιδεολογία, δεν σημαίνει παραίτηση απ' τις ιδέες και τις αρχές μας αλλά συνεχής επανεκτίμηση και εξέλιξή τους. Στον φόβο του ότι χωρίς ιδεολογικές ταυτότητες

θα απορροφηθούμε απ’ την κυρίαρχη κουλτούρα της πολιτικής απάθειας και του αλόγιστου καταναλωτισμού μπορούμε να απαντήσουμε με τη δημιουργία μιας ευρείας πολιτικής κουλτούρας αυτεξούσιων ατόμων που είναι, πρώτα απ’ όλα, *λέκτορες των λέξεων και πράττοντες των πράξεων*[12]. Ένα τέτοιο ευρύ σχέδιο βασισμένο, όπως προτείνεται απ’ την Mary Dietz, στην αξία του αλληλοσεβασμού και της «θετικής ελευθερίας» της αυτοκυβέρνησης (και όχι απλώς την «αρνητική ελευθερία» της μη-παρέμβασης), διατηρεί το αντιεξουσιαστικό πνεύμα ενώ επιτρέπει ταυτόχρονα την αλληλεπίδραση με μεγάλα κομμάτια της κοινωνίας και την εφαρμογή στην πράξη των ιδεών μας σε διαφορετικά περιβάλλοντα και σημασιακά πλαίσια.

Μόνο μια τέτοια προσέγγιση θα μας βοηθήσει να ξεφύγουμε απ’ τον «σεκταρισμό» (με όλον τον σεπαρατισμό και το lifestyle που απορρέει από αυτόν) των πολιτικών κινημάτων που τα στοιχειώνει απ’ τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι τις μέρες μας.

_____

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

[1] Mary Dietz, Context is All: Feminism and Theories of Citizenship. in Dimensions of Radical Democracy. edited by Chantall Mouffe.1992. Verso Books. p79

[2] “Listen, Anarchist!” by David Harvey: https://davidharvey.org/2015/06/listen-anarchist-by-david-harvey/

[3] “There is no such thing as situationism, which would mean a doctrine of interpretation of existing facts.” (Situationist International) from Internationale Situationniste #1, Knabb, p45

[4] Mr. Anarchist, we need to have a chat about colonialism: https://roarmag.org/essays/zapatistas-rojava-anarchist-revolution/

[5] Why We Can’t Depend On Activists To Create Change: https://www.alternet.org/visions/why-we-cant-depend-activists-create-change

[6] Ross, Kristin. The Emergence of social space. Verso 2008 p14
[7] Ibid. p13
[8] Against Ideology? https://www.crimethinc.com/texts/recentfeatures/ideology.php
[9] Πίσω στο 2002, το αμερικάνικο περιοδικό Green Anarchy δημοσίευσε ένα επικριτικό άρθρο για το κίνημα των Ζαπατίστας με τίτλο «Οι EZLN δεν είναι αναρχικοί!» : https://theanarchistlibrary.org/library/various-authors-willful-disobedience-volume-2-number-7
[10] "Abolish Power: Politics Without Politicians": https://www.abolish-power.org/
[11] "Why Anti-Authoritarian?" an essay by Larry Giddings: https://www.spunk.org/texts/misc/sp000124.txt
[12] Mary Dietz, Context is All: Feminism and Theories of Citizenship. in Dimensions of Radical Democracy. edited by Chantall Mouffe. Verso Books. 1992. p75

Μετάφραση απ' το αρχικό αγγλικό κείμενο που βρίσκεται εδώ: Beyond Ideology: Rethinking contextuality

Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 18

Αριστεράς Εγκώμιον – Σχετικά με την Ελληνική Κοινοβουλευτική Αριστερά

Μπάμπης Βλάχος*

ΜΕΡΟΣ Α: ΟΙ ΙΔΕΕΣ

Οπωσδήποτε η Αριστερά που εξακολουθούν να ονειρεύονται οι περισσότεροι, κρυφός πόθος και γέννημα της όψιμης Νεωτερικότητας και κυρίως του 20ου αιώνα, θα σου πουν ότι δεν είναι αυτή που κυβερνά στην Ελλάδα ή αυτή που αντιπολιτεύεται στα διάφορα δυτικά κοινοβούλια. Πράγματι. Αυτή είναι η Κοινοβουλευτική Αριστερά. Βασικός μέτοχος των ολιγαρχικών καθεστώτων της Δύσης. Και που για ευνόητους λόγους εξακολουθούν όλοι να τα αποκαλούν «δημοκρατία» (πάει με το γραμμάριο, «περισσότερη» ή «λιγότερη»), όπως αυτοαποκαλούνται και οι Βορειοκορεάτες και οι Άραβες και όλοι. Όχι τόσο ως ένα φόρο τιμής στις αστικές επαναστάσεις που τα καθιέρωσαν κάποτε, όσο ως εμπέδωση της περιφρόνησης που τρέφουν τα καθεστώτα και οι κυβερνήσεις για τους εξαρτημένους πληθυσμούς τους. Τους πελάτες.

Εξάρτηση, που στη Δύση σφραγίζεται (γιατί στην Ασία έχουμε επιπλέον τις θεοκρατίες και τους Πατέρες-μονάρχες πλην των γνωστών Πολιτικών Γραφείων) με την εργαλειοποίηση κι εμπορευματοποίηση επί παντός. Προπάντων του προϊόντος-Εαυτού, εν μέρει μόνο αφόρητος. Και βέβαια, της εξ αυτού Επικοινωνίας. Πρωτίστως δηλαδή, από τον πολυδιαφημισμένο αλλά ακόρεστο Ατομοκεντρισμό, το καμάρι-επίτευγμα του ευρωπαϊκού, ενός «προηγμένου» κατά τα άλλα σε σημείο παρακμής κι απόγνωσης πολιτισμού. Και πάντως δέσμιου, ενός ανεπανάληπτου στην πρόσφατη ιστορία της δύσεως Ολοκληρωτισμού: της οικονομίας, εννοείται. Καθότι, παρά την πρωτοφανή υλική αφθονία, αντί να αυτονομηθεί ο παραγωγός της, «αυτονομήθηκε» Εκείνη.

Κι έχεις και την… Αριστερά να πολιτεύεται, ακολουθώντας εν τέλει (πιστά κιόλας) τις επιταγές του ολοκληρωτισμού της Οικονομίας – πάντα έτσι έκανε. Ακόμη κι όταν σκέφτεται –όχι πια– ως «προοδευτική» μαρξίστρια, αντιπαλεύοντας δήθεν τη νεοφιλελεύθερη επικράτεια της Απολυταρχίας. Κι ονομάζοντας «νεοφιλελεύθερο» το ό,τι να ’ναι μπας και το ξορκίσει… αναπαράγοντάς το – μια και αρμοδιότητά της θεωρεί την επικράτηση του κρατισμού και του ελέγχου. …Το οιοδήποτε (αντικρατιστικό) φάντασμα την κοιτάζει αγριωπά μέσα από τον

καθρέφτη ως δίδυμο είδωλό της – ως το απαραίτητο συμπλήρωμά της. Πρόκειται βέβαια για καθεστωτικά, και εν τέλει κατ' επάγγελμα ψέματα –δηλαδή κερδοφόρα στα ζητήματα εξουσίας–, για συμπαιγνία συμφεροντολόγων και… επιστημόνων του οιουδήποτε τυχάρπαστου deal – είναι τα Οικονομικά επιστήμη; Ούτε καν ανάλογα τη σχολή και το στρατόπεδο… Άλλωστε ούτε καν ένας Piketty ή ένας R. Gordon δεν μπορούν να το ισχυριστούν –όπως το… προεξόφλησε «επιστημονικά» ο Marx–, πόσο μάλλον να το θεμελιώσουν. Και ήδη η αθεράπευτη κρίση Υπερσυσσώρευσης του 2008 το απέδειξε. Πώς το ένα χέρι νίβει τ' άλλο. Πώς το κερδισμένο χρήμα, το κατ' άλλους «κλεμμένο», δεν έχει επίθετο. Είναι ***και*** ιδιωτικό ***και*** κρατικό. Κι όχι βέβαια… «Δημόσιο». (Κάπως όπως δεν υπάρχει «δημόσια» τηλεόραση. Παρά μόνο κρατική. Για όσους κάνουν ότι δεν αντιλαμβάνονται την εξ αρχής θεμελιώδη διαφορά.)

*

Στην Ελλάδα, πάντως, όταν λέμε Αριστερά εννοούμε ΚΚΕ. Το αναγνωρισμένο. Κυρίως λόγω του αίματος που χύθηκε κάποτε. (Και βέβαια του ανελέητου κυνηγητού από Τάγματα Ασφαλείας, κυνηγούς κεφαλών και δωσίλογους της φύσει και θέσει ξενόδουλης Δεξιάς –που ως γνωστόν, μάλλον συνεργάστηκε παρά Αντιστάθηκε τότε–, τους αιμοβόρους αποικιοκράτες τύπου Τσόρτσιλ, και οπωσδήποτε τις μετεμφυλιακές κυβερνήσεις με τις εξορίες και τα «κοινωνικά φρονήματα» – αυτά που αγόρασαν πλέον… οι τράπεζες! Τη δραματουργία της Ήττας.) Αλλά και της παράδοσης. Όλα τα κόμματα της αριστεράς και τα κομματίδια συνεχίζουν, σχεδόν έναν αιώνα τώρα, να ετεροκαθορίζονται από τη «λογική» αυτού του κόμματος. Η δήθεν «ανανεωτική» Αριστερά, η δυτικότροπη (που απλώς πήρε εργολαβία πιο σύγχρονους τομείς, την εκπαιδευτική κουλτούρα και τις τέχνες, το εισαγόμενο μεταμοντέρνο, «ειδικευμένη»… στα ευρωπαϊκά προγράμματα), αλλά και οι τέως μαοϊκοί, και μεγάλο μέρος των ψηφοφόρων των εν συνεχεία αετονύχηδων του Πασόκ από αυτή τη μήτρα προέκυψαν.

Έτσι, το φαινόμενο του μεταπολιτευτικού Κνίτη (καμία σχέση με τα έπη – κληρονόμησε μόνο τη λύσσα για αδυσώπητες ιεραρχίες,

την «πρακτορολαγνεία» των πατεράδων του) ήταν και είναι μοναδικό για δυτική χώρα. Ενώ όχι του Δαπίτη. Και δεν θα ήταν υπερβολή να λέγαμε ότι δεν υπάρχει μεγάλη ελληνική εταιρεία και σίγουρα τηλεοπτικό κανάλι, εταιρεία δημοσκοπήσεως και μεγάλο ΜΜΕ, που να μην έχει για διευθυντή ή έστω διευθυντικό στέλεχος έναν Κνίτη – τέως, το πιθανότερο. Τώρα πια και η κυβέρνηση της χώρας. Ακόμη και οι τέως (και νυν!) τροτσκιστές, παρότι κάποτε κυνηγήθηκαν και δολοφονήθηκαν από αυτήν την εγκληματική για την αριστερή της αντιπολίτευση μηχανή, περίπου την ίδια γλώσσα συνεχίζουν να μιλάνε. Ακόμη και ουκ ολίγοι, δραστήριοι και μαχητικοί «αντιεξουσιαστές».

Παρότι αυτή η μηχανή εδώ και σχεδόν έναν αιώνα (μάλιστα και πριν το 1924 που «επανιδρύθηκε», με τους Ζαχαριάδηδες και τους λοιπούς που κατέφθασαν απ' τον κατεστραμμένο ελληνισμό της Ανατολής κι αφότου οριστικά μπολσεβικοποιήθηκε –ίσως το πιο σταλινικό κόμμα της Δύσεως πριν και χωρίς τον Στάλιν–, και που συν τω χρόνω εκτελούσε πλέον μονάχα τις Έξωθεν, κτηνώδεις για τους ντόπιους κι αλλοπρόσαλλες συνήθως εντολές, ακόμη και τις εικαζόμενες!: τότε που ο Μουστάκιας-πατερούλης παράτησε οριστικά την Ελλάδα στο έλεος και τη λύσσα των Εγγλέζων –που ήδη διηύθυναν το κράτος της–, μέχρι να αναλάβει η ψυχροπολεμική ωμότητα της Ουάσιγκτον), μεταξύ άλλων απομόνωσε, εκμηδένισε κι εξολόθρευσε, δολοφόνησε εκατοντάδες (πριν καν την ΟΠΛΑ και τους αδίστακτους κρετίνους «ανακριτές» και «πολιτοφύλακες»), μερικά από τα πλέον λαμπρά και προχωρημένα, αριστερόστροφα κι ελευθερόφρονα μυαλά που γέννησε η χώρα. Είτε ήσαν εργάτες, είτε τα πλέον μαχητικά στοιχεία του ριζοσπαστικού Μεσοπολέμου. Γιατί στην Ελλάδα (όπως και στην Ισπανία και τη Γαλλία) η μεγάλη ριζοσπαστικοποίηση του πληθυσμού των πόλεων προϋπήρξε του Πολέμου. Ιδίως από τον Μάρτιο του 1935 έως τα μεγάλα γεγονότα της Θεσσαλονίκης, Μάιο του 1936. Όπου το Κ.Κ. –όπως πάντα, όπως και σήμερα– καθήλωνε εν τέλει τους μάχιμους και τα γενναία ξεσπάσματά τους… Μέχρι να φθάσουν στο σημείο οι σταλινικοί στην Αθήνα και την Ακροναυπλία, ακόμη και να επευφημούν τις αρχικές πολεμικές επιτυχίες των Ναζί – «σύμμαχοί τους» στην αρχή του Πολέμου!

*

Ενόσω λοιπόν ο Άρης, παρά τη δυσαρέσκεια και την καχυποψία του Κόμματος, θα οργάνωνε από το μηδέν το αγροτικό Αντάρτικο και την επική εθνική Αντίσταση, οι κομισάριοι της Αθήνας ευτυχώς θα αγνοούσαν ή θα παράβλεπαν την πηγαία κι ***από τα κάτω*** *αυτο-οργάνωση/αυτο-διαχείριση* πολλών ορεινών περιοχών (έτσι κι αλλιώς ξεχασμένες από το κράτος). Που βέβαια μπορεί να μην έφτασαν σε ριζοσπαστικότητα τα χωριά της Καταλωνίας και της Αραγωνίας του ’36-’37, όμως ήδη απ’ το ’43 ξεπέρασαν (φερ’ ειπείν με την ψήφο των γυναικών) συντηρητισμούς αιώνων, ακόμη και των μεγάλων πόλεων. Τη στιγμή μάλιστα που το ΕΑΜ (κατά τον Πυρομάγλου) είχε μόνο 10% κομμουνιστές στις τάξεις του, και ουκ ολίγους «δημοκράτες» γενικώς, ο δε Άρης –υπεράνω των άκαπνων ιδεολογιών στο βουνό, πολλοί και γνωστοί στρατιωτικοί διοικητές του ΕΛΑΣ υπήρξαν ακόμη και βασιλόφρονες– εύκολα φορούσε τη χλαίνη της νέας Εθνεγερσίας, πράγματι, του αληθινού πατριώτη, καλύπτοντας έτσι την πρότερη έλλειψη πολιτικού βίου των συντηρητικών κατά βάση και αγράμματων χωρικών στους οποίους απευθυνόταν. Γιατί ο Άρης πάνω απ’ όλα, σ’ αυτούς τους ακραίους ιδεολογικά καιρούς, διέθετε –σίγουρα μορφωμένος– το σπάνιο χάρισμα του Πολεμιστή – αυτό καλλιέργησε. Αυτή τη σύνθεση από ένα βαθύ (αδιαπραγμάτευτο δηλαδή) αίσθημα μεγαλόπνοης Ελευθερίας, που φέρει για να υποφέρει κανείς –εξ ου και τον… υβρίζανε ως «αναρχικό» και «συμμορίτη», αν και καθ’ όλα αρχηγικός και εκτελεστής μιας ανελέητης πειθαρχίας–, αλλά κι από μια *υπό δοκιμήν* «αφοβία» θανάτου, ο απόλυτος συνδυασμός. *Ο* τζόγος! Όχι αυτόν που χειρίζονται οι σύγχρονοι επιχειρηματίες κι επενδυτές για να τη βρίσκουν. (Ή κάποιοι αφόρητα εξουσιολάγνοι σημερινοί κυβερνητικοί, που μόνο η χαρτοπαιξία φαίνεται τους «συγκίνησε» στον πρότερο βίο τους.)

Κι ωστόσο ακόμη κι αυτός, ειδικά αυτός, που θα μπορούσε μετά τις νίκες στην εχθρική Πελοπόννησο (κι αντί για τη δόλια «εξορία» του από την ηγεσία στην Ήπειρο) να ’χε πάρει και την Αθήνα –ο ΕΛΑΣ εκείνη την περίοδο είχε συγκριτικά με κάθε άλλη εμπλεκόμενη στον Πόλεμο χώρα, μακράν τη μεγαλύτερη πολιτικο-

στρατιωτική Ισχύ, σχεδόν απόλυτη για κίνημα Αντίστασης–, ώστε να περιορίσει τους αδίστακτους Βρετανούς (που φιλοδοξούσαν να μετατραπούν σε χειρότερους κι απ' τους Γερμανούς κατακτητές) στη θάλασσα, απεδείχθη λίγος μπρος στο Κόμμα. Μέχρι τις τελευταίες του πορείες-περιπλανήσεις δεν έλεγε να χωνέψει την κομματική απόρριψη. Άλλος θα τη θεωρούσε τιμή του. Περίμενε μάταια ένα χαρτί, που θα τον έστελνε συστημένο στις υποτιθέμενες (υπό διαμόρφωση) «σοσιαλιστικές» χώρες. Δέσμιος εν τέλει τουλάχιστον δύο, ισχυρών ψευδαισθήσεων. Και για τις δύο Ορθοδοξίες…

Γιατί από την άλλη ως γνωστόν, παρασεβόταν το παπαδαριό και τους αντιστασιακούς μητροπολίτες (πολύ αυστηρός με τους χωριανούς και τους αντάρτες αν δεν τους τιμούσαν), όχι τόσο για λόγους «λαϊκισμού» όπως ειπώθηκε, για να κάνει τη δουλειά του, όσο γιατί ευφυώς αναγνώρισε, μέσω παράδοσης, την πρόσδεση του ξεχειλίζοντος λαϊκού στοιχείου της χώρας στην Ανατολή, και πιθανώς χωρίς να το συνειδητοποιεί τη σχετική ομοιότητα και συνέχεια αυτών των δύο μεγάλων της εποχής ιδεολογικών ρευμάτων: του (Ορθόδοξου) Χριστιανισμού και του (Κομμουνιστικού) Κολεκτιβισμού…

Και βέβαια η Αριστερά (αν και συντριπτικά δυτικότροπη πια και στο περίπου άθεη) εξακολουθεί να σέβεται την Εκκλησία και τη λαϊκότητα της θρησκευτικής παράδοσης, κυνικά πλέον. Για λόγους εξουσίας, τελετουργίας και λαϊκισμού. Άλλωστε, στην πρώτη συνέλευση της πρώτης Κυβέρνησης του Βουνού, στις Κορυσχάδες το 1944, και δοξολογία γίνεται και Εθνοσύμβουλοι είναι οι μητροπολίτες Κοζάνης και Ηλείας… Άσε που, αυτή η μοδάτη στις μέρες μας (από όλους) μπουρδολογία/μαϊντανολογία περί «Λαϊκισμού» προϋποθέτει ως πεποίθηση, αφενός τη ριζική ανικανότητα του πληθυσμού να πολιτεύεται *από μόνος του*, αφετέρου τη σαφή αναγνώριση του κυρίαρχου Δυτικού/Νεωτερικού μοντέλου πολιτεύματος (της ανάθεσης), της κατ' όνομα «δημοκρατίας». (Εκλογές, με πολιτικά κόμματα των politically correct συμμοριών που αναδεικνύουν τα Μέσα. Κι αφού πρώτα έχουν δώσει το Ok οι «θεσμοί» κι οι Αμερικανοί – τότε οι

Εγγλέζοι, προ του Brexit. Έτσι ώστε εν τοις πράγμασι να αποδειχθούν άξιοι υπάλληλοί τους. Καλή ώρα.) …Ούτε στ' όνειρό του δηλαδή, ο κυνηγημένος και σφαγιασμένος ελασίτης του '45 κι ύστερα, δεν θα οραματιζόταν ότι κάποιος… «διάδοχός» του θα επιχειρηματολογούσε επτά δεκαετίες αργότερα στη Βουλή απλά ως φοροτεχνικός.

*

Αλλά η παραδοσιακή και αναγνωρισμένη Αριστερά, η διαχωρισμένη αντιπροσωπεία της, ανέκαθεν αντέγραφε (και υπέγραφε), κατά τον χειρότερο μάλιστα τρόπο, και προπαντός αναπαρήγαγε τις δομικές λειτουργίες που υποτίθεται επεδίωκε –στα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα– να γκρεμίσει. Πάγιο χαρακτηριστικό της. Ανέκαθεν ψόφαγε για διαπραγματεύσεις (ακόμη κι όταν δεν χρειαζόταν να τις κυνηγάει, στην Πλάκα ή το Κάιρο). Γιατί ψόφαγε για ***αναγνώριση***. Όχι την απλή, την ανθρώπινη. Αλλά τη συστατική της Εξουσίας, του στερητικού συνδρόμου που διακατέχει κάθε αστικό πολιτικό σχηματισμό. Αλλά και κάθε προσωπικά απαίδευτο και στερημένο. Γι' αυτό και θα 'λεγε κανείς ότι, παρά τις τεράστιες αλλαγές που έχουν συμβεί όλες αυτές τις δεκαετίες, το ΚΚΕ και οι παραφυάδες του, αφότου γίνονται Κόμμα, στην ουσία δεν είχε «προδοτικές ηγεσίες». Ήταν και είναι, και όχι απλώς στα ιδεολογικά, *εν τη γενέσει του προδοτικό για τα απλά μάχιμα μέλη.* Και βέβαια, άξιο να το αντιγράφουν, σε σιδερένια πειθαρχία και τρόπο λήψης αποφάσεων κι οι δεξιοί και οι κεντρώοι κι οι ακροδεξιοί. Η Πλάκα, ο Λίβανος, η Καζέρτα και προπαντός η Βάρκιζα δεν ήσαν μόνο αποτέλεσμα της εγκληματικής κουτοπονηριάς και της αγραμματοσύνης, και βέβαια μέσω Ρούσου της Μόσχας, των Σιαντο-Ιωαννίδηδων. Κι ας εξυπηρετούσαν, καθότι περίεργες ως συμφωνίες, εκτός από τις ψευδαισθήσεις, τα ωμά συμφέροντα της νεόφερτης στην καπιταλιστική οικογένεια ρωσικής Γραφειοκρατίας…

Αλλά, όταν αναγνωρίζεις τον (χωρίς καμία σοβαρή λαϊκή στήριξη) παπατζή Παπανδρέου ή τον Σβώλο μπας και μαζί με τα ανδρείκελα αναγνωριστείς κι εσύ, το λέει δεν το λέει η αγγλόφιλη πλέον Μόσχα (ο Τσόρτσιλ πήρε το αεροπλάνο και πήγε στον Στάλιν τον

Οκτώβριο του ’44 κατά την αποχώρηση των Γερμανών, για να «παρακολουθήσουν» από κοινού ειδικά το Ελληνικό ζήτημα!), εύκολα θα παραδώσεις ως σφάγιο στα Δεκεμβριανά, τουλάχιστον τον ανθό της ελληνικής νεολαίας. Στα μυδράλια των Βρετανών που, παρά τις «υποσχέσεις» βέβαια, μέχρι και τις αρχαίες κολόνες βομβάρδισαν – ενώ οι ναζί, όχι. Και μόνο για το άνισο εκείνο μακελειό και τη Βάρκιζα που προξένησε η ηγεσία του, και ο κατά διαταγή της ελλιπής «σιδερένιος» ιστός του (ρομπότ, κατά τον Στίνα), το ΚΚΕ και οι επάξιοι Συνεχιστές του κερδίζουν τον ανοξείδωτο τίτλο όχι απλώς του «φ ύ σ ε ι προδότη», αλλά και του Ιστορικού εξολοθρευτή των καλυτέρων…

Μόνο που η προδοσία, όπως οι περισσότεροι γνωρίζουν, αποτέλεσε και αποτελεί –και δεν το λέμε εδώ για τα επικά συμβάντα– συστατικό στοιχείο του Αριστερού ψυχισμού. (Όπως και η «πατροκτονία» – είτε ως αρχαία, είτε ως σταλινική είτε ως μοναρχική. Αυτό ισχύει ακόμη και για τον Κλάρα, με τον κούτβη γερο-δάσκαλο Π. Τζινιέρη όταν πέρασε στην αμφισβήτηση…) Ίσως γιατί η πρώτη ύλη της –και προϊόν της–, η Ιδεολογία (ως ψεύτικη «απαίτηση» του Καθολικού, η ψεύτικη συνείδησή του), είναι πολύ πιο ευάλωτη στα πάθη. Και στις ψευδαπάτες και τις μεταλλάξεις. …Απ’ ό,τι ο Αρχηγός σε ένα καθαρά αρχηγικό κόμμα, ή τα ανταλλάγματα/συμφέροντα σε ένα άλλο. (Και έτσι, όπως μετά τη Βάρκιζα τα κομματικά στελέχη ξεχύθηκαν στις γειτονιές και τις επαρχίες να πείσουν τα υπό αγγλο-φασιστικό διωγμό μέλη και τους ελασίτες ότι η Συμφωνία αποτελούσε εν τέλει (!) «Νίκη του λαού», χωρίς βέβαια σύγκριση ή μάλλον εν είδει φάρσας, στις μέρες μας έχουμε τους κυβερνητικούς του Σύριζα να πουλάνε τρέλα και να ισχυρίζονται ότι το Μνημόνιο και τα άλλα που ψήφισαν είναι… διαφορετικά, καλύτερα κι απ’ τα προηγούμενα. Πουλάνε δηλαδή, ακόμη και τη Γελοιότητα… Διόλου τυχαίο ότι οι μεγαλύτεροι ψεύτες αυτής της κυβέρνησης –ώστε να το φχαριστιούνται κιόλας– είναι τέως κνίτες, ο Τσίπρας, ο Κατρούγκαλος και οι λοιποί.)

*

Αυτή λοιπόν η κατεξοχήν θυσιαστική Μηχανή (το λέμε γιατί οι

τωρινές νέες γενεές, λόγω πασοκικής/οικογενειακής κατεργασίας κι ευκολίας, σε γενικές γραμμές περίπου αφορίζουν, ακόμη και εν μέσω κρίσεως το νόημα της θυσίας, εννοούμε για τα Κοινά), κάποτε άλλοτε της Εσχατολογίας –όπως η αγαπημένη της θρησκεία– και πάντοτε *της μεγάλης Τάξης*, ήδη από το 1923 δρούσε απεργοσπαστικά και πυροσβεστικά. Γι' αυτό δεν υπάρχουν τα κόμματα; Να καταστρέφουν τα τυχόν ανεξέλεγκτα έως επικίνδυνα κοινωνικά ρεύματα ει δυνατόν πριν καν αυτο-οργανωθούν. Ουκ ολίγα και ζέοντα πριν τον Πόλεμο. Άλλωστε ήδη από το 1920 σεβόταν (!) και κατέβαινε στις αστικοδημοκρατικές εκλογές – μη χάσει. Παρότι γεννήθηκε απ' τα σπλάχνα του πολλά υποσχόμενου εκείνες τις εποχές εργατικού κινήματος… Και μετετράπη βέβαια σε ό,τι αρμοδιότερο αφότου έγινε Κόμμα, για να το τιθασεύσει και να το αφοπλίσει. (Γεγονός που συνέβη βέβαια *με όλα* τα κόμματα της Β΄ και της Γ΄ Διεθνούς, και στη Γερμανία –που έφτασαν να δολοφονήσουν τη σπουδαία Ρόζα– και στη Γαλλία και παντού). Τα παραδείγματα και τα ονόματα είναι πολλά. Κατάφερε να αποκλείσει, να γραφειοκρατικοποιήσει αλλά και να δολοφονήσει εκατοντάδες ευφυείς μη υπαλλήλους της Κομιντέρν… Αναφέρουμε ενδεικτικά, τον απεργό Παπανικολάου –των εργατών του ηλεκτρισμού– που ξεφτίλισε το 1920 μέσα στην έδρα του στην Παλαιά Βουλή τον Βενιζέλο. Και τον δολοφονημένο αργότερα Κ. Σπέρα, πρωτεργάτη της μεγάλης απεργίας στα μεταλλεία Σερίφου. …Άλλωστε ο Ριζοσπάστης άργησε μια ολόκληρη μέρα να ανακοινώσει ότι ο θεάνθρωπος Λένιν ΑΠΕΘΑΝΕ. Δεν το πίστευαν στην Ελλάδα, το διέψευδαν. Σκέψου να το 'χαν γράψει και για τα Σοβιέτ, της πολυθρύλητης Οκτωβριανής επανάστασης. Ότι είχαν ήδη πεθάνει! – ότι χάθηκε ο έλεγχος από τη βάση. (Υποταγμένα ήδη απ' τους μπολσεβίκους – ήδη από το 1918.) Πολύ πριν την Κρονστάνδη και τον Μάχνο… Γιατί, για ποια εξωχώρια, off shore κι αταξική Ιδέα, για ποιον Παράδεισο, σφαγιάστηκαν, βασανίστηκαν και στερήθηκαν, τόσες και τόσοι χιλιάδες;… (Εκατομμύρια σε παγκόσμια κλίμακα. Παρακολουθώντας απληροφόρητοι την ωμή επιβολή ενός λενινιστικού κόμματος-Διοίκησης, που καταργούσε όχι μόνο τα σοβιέτ αλλά την ίδια τη σαρωτική επινοητικότητα της ρωσικής κοινωνίας.) Για να περνάει ο έλεγχος κι οι αποφάσεις απ' τους πολλούς σε κάποια, αμείλικτη βέβαια,

«αριστερή» Γραφειοκρατία; Ή για να γίνει το χρήμα όπως η βία, μονοπώλιο του –ανατολικού είτε δυτικού– Κράτους. Εκτός κι απ' τη θεούσα «σιδερένια ή μη, αναγκαιότητα» της κρατικής μηχανής –απαραίτητη!–, που διαφημίζεται ότι φέρει… Ιδίως από τους νεοφιλελέδες που τη χρειάζονται κι ας λένε, όσο τίποτα, για να κάνουν τις δουλειές τους.

Η θλιβερή κι όχι και τόσο «τιμημένη» ιστορία του Κ.Κ. και των συνεχιστών του, φθάνοντας μέχρι και τον ολίγο από Σύριζα, ανήκει στην κλασσική σειρά κατά τον 20ο αιώνα των σχηματισμών (σ' όλη τη Δύση), που ξεκίνησαν κάποτε από κινήματα και ρεύματα για να εξελιχθούν σύντομα στον πλέον αρμόδιο κι αποτελεσματικό ελεγκτή/χειραγωγό τους. Και μέσα κι έξω απ' τη Βουλή, όλοι έχουν κάτι να θυμούνται, και στα πανεπιστήμια και στα συνδικάτα… Αλλά και ως καταθλιπτική εσωτερίκευση της ανημπόριας και του αδιεξόδου – για να μην πούμε κυρίως. Αυτό που είναι και το κύριο κατόρθωμα του Σύριζα στις μέρες μας. …Χώρια οι χωροφύλακες κι οι διαχρονικοί Μανιαδάκηδες. Χώρια τα ΜΑΤ.

Ειδικά η κομψευόμενη «αριστερή» σοσιαλδημοκρατία, ως Κεντροαριστερά, διαχειριστικός πρωταγωνιστής –όπως ο Ολάντ– των πλέον σκληρών προγραμμάτων (τώρα του «νεοφιλελευθερισμού»), είναι εδώ και δεκαετίες κύριος και βασικός εκφραστής όχι μόνο της Κεντρικής ευρωπαϊκής σκηνής –ίσως της μεγαλύτερης νόμιμης Συμμορίας στη νεώτερη ιστορία–, αλλά κυρίως του Ευρωπαϊσμού της προηγούμενης περιόδου, όπου ο καπιταλισμός τουλάχιστον έταζε! (ευημερία, αυτοκίνητα, σπίτια, καταναλωτικά αγαθά, περίπου για όλους.) Και που με τα ψέματα ως συνέχειά της τάζει, την αλφαβήτα του καπιταλισμού! την «ανάπτυξη», η γνωστή στην Ελλάδα «κοριτσίστικη», και διόλου φουκαριάρα ως… μπροστάρισσα των απειλούμενων μεσαίων στρωμάτων, αριστερά. Η απολύτως δυτικότροπη βέβαια, πλέον. Ως απόρροια και συνήθεια του ψέματος μέσω παρατεταμένου αμοραλισμού, χυδαιότητας και «ιδεολογικοποίησης» των πάντων, της εξουσίας συμπεριλαμβανομένης. Κυρίως. Αυτό που είναι η κληρονομιά του Πασόκ – αυτός είναι ο Σύριζα.

ΜΕΡΟΣ Β: Η ΕΞΟΥΣΙΑ

Μόνο που οι εποχές των Μαζικών (και όχι ατομοκεντρικών) «πρότζεκτ», των μεγάλων θρησκευτικού τύπου Ιδεολογιών, παρήλθαν ανεπιστρεπτί. Παρότι, και το Χρήμα και ο Ψηφιακός κόσμος θα ήθελαν ή μάλλον επιχειρούν (με την κυριολεκτική έννοια της επιχείρησης) να τις υπεραναπληρώσουν. Και πάντως αντάρτικο του Βουνού με καθαρό… αέρα, σίγουρα για τεχνικούς λόγους, δεν είναι δυνατόν να ξαναϋπάρξει. Ενώ αριστερά, όπως κι αριστερό πόδι ή χέρι κι αριστερός λοβός, σίγουρα θα συνεχίσει να υπάρχει.

Αν μη τι άλλο διότι η Αριστερά –εκτός από πρωταγωνίστρια στο κοινωνικό φαντασιακό–, ανέκαθεν λάτρευε και λατρεύει εν τέλει δύο από τους θεμέλιους πυλώνες των σύγχρονων καθεστώτων, το Κράτος και την Εργασία – αυτούς αναλαμβάνει. Στην Ελλάδα ιδιαίτερα, που το κράτος ανέλαβε κατ' επανάληψη και τις υποχρεώσεις μιας καχεκτικής, «πονηρής» έως «αλητήριας» αστικής τάξης (σίγουρα επί Καραμανλή, δεν λέμε καν για τον Αντρέα – συνέχισε επί Κωστάκη…) που παρήγαγε παρασιτισμό, ο ρόλος της αναγνωρισμένης Αριστεράς υπήρξε και συνεχίζει να είναι καθοριστικός για το καθεστώς. Αν και, άλλη η παλαιά Ηθική της εργασίας (εφαπτόμενη με τη μικροαστική) και άλλοι οι σημερινοί καιροί της πολύ μεγάλης ανεργίας, των νέων τεχνολογιών/τεχνικών και των προκλητικά εξωχώριων Κυβερνήσεων. Φερ' ειπείν, η «κυβερνώσα αριστερά» στην Ελλάδα –λες και θα μπορούσαν να υπάρξουν αριστερές κυβερνήσεις, εκτός αν εννοούμε τους… Εργατικούς, τον Ολάντ, τον Ομπάμα ή την απαξιωμένη γριά και συμφεροντολόγα σοσιαλδημοκρατία–, χρειάζεται για παράδειγμα, τίποτα δεν είναι δευτερεύον, για να οριστικοποιηθεί επιτέλους η χρήση-έλεγχος των καρτών (μέσω capital controls). Το απαραίτητο πλέον πρόγραμμα Ελέγχου του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού Ζητήματος… Από αυτήν την άποψη, ακόμη κι ένα καφενείο σαν τον Σύριζα χρειαζόταν, άξιος αντιγραφέας και συνεχιστής των ανταγωνιστών του, των «αντιπάλων» του όπως ισχυρίζεται (γιατί σ' αυτή τη δήθεν αντιπαλότητα κυρίως βασίζεται, έτσι εκλέγεται), ώστε το ΔΝΤ

μετά τα πέτρινα χρόνια να απογειώσει μέσω Ελλάδας την κερδοφορία του – ώστε να… διδάξει ως Μαξίμου στις νέες (85% «ΟΧΙ» στο περιβόητο δημοψήφισμα), ατελείωτες πλην υπερήφανες γενεές «περιθωριοποιημένων» ***το έσχατο δουλοπρεπές υπαλληλίκι***. Και δηλαδή επιπλέον –ως άξιος και συμπληρωματικός συνεχιστής της ιστορίας του ΚΚΕ παρότι ολίγιστος–, την επιτυχή εκμηδένιση του πληθυσμού στα κρίσιμα. Είτε με κολαρίνες (με γραβάτες δηλαδή) είτε όχι.

Το σίγουρο είναι ότι αν είχαν παραιτηθεί το καλοκαίρι του 2015, όπως όφειλαν ως… αριστεροί, τα μέτρα που πέρασαν πρόσφατα το πιθανότερο είναι να μην είχαν περάσει με καμιά άλλη κυβέρνηση. Και άρα έχουν δίκιο όσοι ισχυρίζονται, ότι επειδή κανείς και καμία δεν αλλοιώνονται σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα από τον μικροκυτταρικό καρκίνο της Εξουσίας εκτός εάν ήδη τον φέρουν, ορισμένοι ήσαν ήδη περίπου δρομολογημένοι για να το «γυρίσουν», εννοούμε πριν τον Γενάρη του ’15.

* * *

Τίποτα το φρέσκο λοιπόν, εκτός από το αίμα και τις αδιανόητες θυσίες, όπως τα ανεπανάληπτα συλλαλητήρια του 1943 (όταν οι Γερμανοί τόλμησαν να ζητήσουν, όπως κι αλλού, *επίταξη εργασίας*! – ο ίδιος ο Χίτλερ αναγκάστηκε να στείλει διαταγή υπαναχώρησης… Παρεμπιπτόντως, τώρα τους παρακαλάς!), αλλά και το ***από τα κάτω*** γιγάντειο αγροτικό Αντάρτικο, δεν αφέθηκε ούτε μπόρεσε να καρποφορήσει έξω από το Κόμμα και κατ’ επέκταση από το ΕΑΜ. (Η παλαιά πουτανιά της αριστεράς να στήνει ώστε-να-διοικεί αμφιβόλου ταυτότητας μέτωπα – στην ανάγκη, ας είναι και με τους καραμανλικούς και τους ΑΝΕΛ, αρκεί να έχουμε την εξουσία. Μέχρι που να αρχίσει να μοιάζει ο ένας με τον άλλο…) Η λαϊκή δημιουργικότητα κατατροπώθηκε, από την Τάξη του Κόμματος – εκεί εθήτευσε. Μαντρώθηκε, ανείπωτη είν’ η αλήθεια, η τραγικότητα. Με επικυρίαρχη τη θανατηφόρα, τη διπλά θυσιαστική, κι από τις δυο ορθοδοξίες, «κουλτούρα»… Η νεοελληνική περιπέτεια στις κρίσιμες εποχές δεν γέννησε όπως αλλού μια γνήσια αντι-κρατική παράδοση, αλλά την αντίθετή της.

Ακριβώς διότι, λόγω ανταγωνισμού με την Ορθόδοξη Εκκλησία το Κράτος της, βάλε κι ότι ανήκε και ανήκει πάντοτε στους ξένους (και να τους το… πάρεις τώρα, όχι ότι θα στο «δίνανε», είναι αργά!…), ήταν και είναι αντικείμενο *πάθους* για τον ντόπιο. *Δηλαδή το… αγαπούσε. Και το μισούσε*. Εξ ου και η διαδεδομένη και μεγάλη διαφθορά-φοροκλοπή. Ενώ ο Δυτικός, ένα με το κράτος του, έχει να αμφισβητήσει κυρίως (παρά την «παγκοσμιοποίηση») την εσωτερίκευση, *τον Κρατισμό* του.

Τα φρέσκα κινήματα γι' αυτό, όπως το παλαιότερο Occupy Wall Street και τώρα το Nuit Debout, *δημιουργούν* και υπερασπίζονται κυρίως έναν (πρόσκαιρο έστω) ***Δημόσιο Χώρο.*** Γεγονός απαγορευμένο εδώ και χρόνια στις προηγμένες δυτικές κοινωνίες (αν μη τι άλλο λόγω των Μήντια). Μέχρι να 'ρθει ο Καμίνης να στον πάρει.

Και πάντως εκείνους τους κρίσιμους καιρούς, ο ντόπιος… ούτε ήξερε ούτε άκουσε για κάποιον Κώστα Παπαϊωάννου ή τον Κορνήλιο Καστοριάδη – αυτά αργήσανε. Το Mataroa σάλπαρε χωρίς… λαό, είχε επιβάτες του (εκτός από τους «γόνους») μονάχα εξαιρέσεις. Γιατί η πλειοψηφία τότε κοιτούσε στην Ανατολή. Ενώ εκείνοι ονειρεύτηκαν την εξέγερση στη Δύση (αν και όχι όλοι)…

*

Η πρώιμη Μεταπολίτευση, η πανσπερμία της, μέχρι να εξαπλωθεί και να επικρατήσει η καθ' όλα Έρημος του Πασόκ (λαοφιλής βέβαια, με κινητή σκευή και Ιερό το χρήμα), ήταν η ώρα της απρόοπτης Ελευθερίας για την Ελλάδα. Άνοιξε σ' όλα τα μέτωπα τους ασκούς του μέχρι τότε κυνηγημένου Αιόλου. Γέννησε πολλές «αριστερές» (κάτι που ήδη είχε φανεί λόγω και των απέξω επιρροών κι από την προηγούμενη δεκαετία). Όλες τους όμως ως αιρέσεις της γνωστής ορθοδοξίας. Εκτός από ένα νεανικό και φρέσκο για τη χώρα κίνημα, το αναρχικό/αντιεξουσιαστικό, που θα καθορίζει τις εξελίξεις (τουλάχιστον στους νέους και τις νομοθεσίες) τις επόμενες δεκαετίες, σε κόντρα με τις κομματικές και ακομμάτιστες (περίπου «ψηφιακές») νεολαίες. *Μήπως και ξαναγίνουν οι ιδέες επικίνδυνες.* Δημιουργημένο εξ

αρχής εξαιτίας και εναντίον των κομμάτων και των οργανώσεων της Αριστεράς. Λόγω και της… ηθικής της προϋπηρεσίας.

* * *

Άλλωστε, όσο η μηχανή του ΚΚΕ πάσχιζε για αναγνώριση, για τη «νομιμοποίησή» της από τους Βρετανούς, που σημαίνει ότι η ηγεσία του –η Κεντρική Επιτροπή έστω– όφειλε να παράγει πλέον «επαγγελματική «πολιτική» και θα πληρωνόταν γι' αυτό (ενώ αντίθετα η ανώριμη βάση του όφειλε απλώς να πειθαρχεί), τόσο περισσότερο οι διαπραγματεύσεις που διεξήγαγε –πέραν και της ανικανότητας των ηγεσιών, ως μία νέα, μη αναγνωρίσιμη από τα data των νικητών του Πολέμου, Μηχανή– ήσαν καταδικασμένες να παράγουν μόνο Βάρκιζες…

Πράγμα που ισχύει ως καρικατούρα μέχρι τις μέρες μας. Ο αριστερός ηγέτης ψοφάει για «κρίσιμες» διαπραγματεύσεις, θεωρώντας ότι ακόμη και σε απολιτίκ καιρούς –αφού αυτός γνωρίζει την *ό,τι να 'ναι* ιδεολογική αλήθεια– παράγει «υψηλή» πολιτική (περιφρονώντας εννοείται τους τρόπους λήψης αποφάσεων), ότι… ρυθμίζει τις παγκόσμιες εξελίξεις, ενώ απλώς μετατρέπεται, έτσι πιο εύκολα, σε σκέτο υπάλληλο… Κάπως όπως οι Συριζαίοι νομοθετούν, εξυπηρετώντας εν τέλει ούτε καν το 1% της χώρας και του πλανήτη (ευγνωμονώντας το κιόλας, τον Βαρδινογιάννη για παράδειγμα). …Κάπως όπως ο Αϊνστάιν Σιάντος διόριζε τον εαυτό του αρχιστράτηγο στη μάχη της Αθήνας, στα Δεκεμβριανά, με τα γνωστά αποτελέσματα.

Βέβαια, η αλήθεια είναι ότι η κοινοβουλευτική Αριστερά, σε όλη της τη σύντομη ιστορική πορεία, σε αντίθεση με τα ελευθερόφρονα κι αυτόνομα κοινωνικά ρεύματα/κινήματα, ανέκαθεν λιγουρευόταν κι ερωτοτροπούσε ξεδιάντροπα με την Εξουσία. Το δήλωνε, δεν το 'κρυβε. Και στη Β΄ και στη Γ΄ Διεθνή και πάει λέγοντας. Όχι μόνο όπως παλαιότερα (επί… «υπαρκτού» ή και γλυκανάλατου «σοσιαλισμού») για να την πάρει. Αλλά και παραμορφωμένη σε καλό κορίτσι –τύπου «Ευρωκομμουνίστρια»–, για να την… σαγηνεύσει. Εκεί κάπως το κουκούλωνε. Σαν τον κρυφό χουλιγκάνο του Κόμματος που μαχαίρωνε και δολοφονούσε τον

αρχειομαρξιστή τη δεκαετία του ’20. …Άλλωστε, γίνεσαι βουλευτής, ακριβώς γιατί δεν πιστεύεις στην ικανότητα του πληθυσμού να αυτεξουσιάζεται. Και γνωρίζοντας ότι «εκπροσωπώντας» α π ο κ λ ε ί ε ι ς τον… υπόλοιπο πληθυσμό. Ότι πρόκειται δηλαδή για θέση ιδιαζόντως ατομιστική κι αντικοινωνική ειδικά στην εποχή μας!

Και το σίγουρο είναι ότι αυτή η «περιέργεια», η ακαταμάχητη έλξη που ασκεί η Εξουσία, ιδίως σε κάποιον που επιλέγει αυτό *το επάγγελμα* στα ολιγαρχικά καθεστώτα που ζούμε, τον καταργεί πάραυτα από αριστερό – ώστε να του μείνουν τουλάχιστον τα αριστερά χωροταξικώς έδρανα. Ο ίδιος το ξέρει, ή αργά ή γρήγορα το μαθαίνει. Με όποια δικαιολογία κι αν το κάνει (την επιβίωση, τη «συλλογικότητα» της παρέας, το… δίκαιο του «λαού», τη βαθιά σήψη και διαφθορά της αντίπαλης ομάδας συμφερόντων –των δεξιών και των «σοσιαλιστών»–, ή απλώς επειδή λόγω συγκυριών βρήκε ανοιχτή την πόρτα…, και εν τέλει χώνεται –«αρπαχτή»– για να γίνει σαν τα μούτρα τους, γιατί αυτό θα γίνει – υπάρχουν κανόνες). Παρότι δίνει δήθεν… «αληθινές» μάχες. Κι ενόσω η σύνολη Εξουσία –ούτε καν προλαβαίνει να τη δει–, με παράδοση στη βελτίωση των μηχανών, προ πάντων δουλεύει ασταμάτητα. Τη θωράκισή της. Οι κανόνες δουλεύονται με 24ωρη φύλαξη, αν χρειαστεί και ψηφιακά.

Η δήθεν «νέα» Αριστερά, η δυτικότροπη (και δη των μεσαίων, κρατικοδίαιτων στρωμάτων) έγινε έτσι το απαραίτητο στολίδι του κυρίαρχου status, ακόμη και της Αγγελοπούλου, το φο-μπιζού της. Ο απαραίτητος εργάτης, ακόμη και οι Σόιμπλε το κατάλαβαν –άργησαν λίγο, οι Αμερικανοί είναι πιο γρήγοροι–, για τα άμεσα κέρδη και σχέδια της εν τω Ευρώ γραφειοκρατίας – χέσ’ τα υπόλοιπα, ποιος ξέρει τι θα γίνει μεθαύριο… Κι ενώ, υποτίθεται, προοριζόταν (από την Αμερική) να αλλάξει τους «συσχετισμούς»…

* * *

Αφότου περάσαμε στη Νεωτερικότητα, κανένας άλλος πολιτισμός πλην του καπιταλιστικού, Δυτικού κι Ανατολικού, δεν μπόρεσε να

επικρατήσει. Πολλώ δε μάλλον να κυριαρχήσει, να εξαπλωθεί. (Σίγουρα λόγω και της… συνέχειας, της καταγωγής των περισσοτέρων ρευμάτων της Αριστεράς από τον ιουδαιο-χριστιανισμό. Παρά τον μαχητικό «αθεϊσμό» των περισσοτέρων πρωταγωνιστών της.) Οι πλειοψηφίες, οι πληθυσμοί αυτόν τον αξιακό πολιτισμό θέλουν! Στις μέρες μας δε ακόμη περισσότερο. Όλοι γνωρίζουν τις νέες δυνάμεις «κατοχής» αλλά νιώθουν ανίσχυροι, ή μάλλον αθεράπευτα σαγηνευμένοι από έναν κάποιο τρόπο ζωής. Εξ ου και η αναμενόμενη, λόγω *και* μειονεξίας *και* ιδιοτέλειας, προσήλωση της Αριστεράς –σίγουρα το… βαρύ πυροβολικό του συστήματος στα κρίσιμα– στον αστικό κοινοβουλευτισμό. Στο ψητό. (Μιλώντας βέβαια για… «δημοκρατία», ή δήθεν για το έθνος.)

Γι’ αυτό και σήμερα, παρότι πρόκειται για λίγες μόλις δεκαετίες πριν, οι βασικές αρχές-μηχανισμοί της, ήδη ηχούν σαν ψεύτικες στο χάος των ιδεοληψιών της (πλην της αυτο-οργάνωσης και της άμεσης δημοκρατίας), λες και πρόκειται –ήδη!– για… επιστημονική μελέτη *Περί την αριστερά… (*και *Περί τη δεξιά,* ως εκ τούτου*)*. Για σκουριασμένα λόγια. Ώστε να ανήκουν όλοι εν τέλει, και προπαντός να καταπίνονται, απ’ τη μεγάλη χωματερή του Κέντρου. Φύσει ολοκληρωτικού πλέον. Στα ανακυκλούμενα σκουπίδια του.

Τα Nuit Debout ξεσπούν εναντίον της κοινοβουλευτικής Αριστεράς και των προσωπείων της. Και οι place de la Republique στεγάζουν ακόμη και τρελούς, δύσκολα όμως… επαγγελματίες/τυχοδιώκτες της «πολιτικής», που θα πληρώνονται γι’ αυτό. Εκ των πραγμάτων μαθητευόμενους απατεώνες.

Αθήνα, Μάιος 2016

* *Συγγραφέας, μεταξύ άλλων, των πρόσφατων κειμένων «Η γοητεία του καπιταλισμού ή Περί κρίσεως» (εκδ. futura, 2011), «0 ψηφοφόρος της Χρυσής Αυγής» (εκδ. Υπερσιβηρικός, 2013)* …

Εκλεκτικές συγγένειες του Διαφωτισμού

Αλέξανδρος Σχισμένος

Υπάρχει ένα ερώτημα, αν η φιλοσοφική έκπτωση του νεοφιλελευθερισμού συμπαρασύρει το σύνολο των φαντασιακών σημασιών που φέρονται στον νοηματικό του πυρήνα. Άραγε μπορούμε να εντοπίσουμε κάποιο απελευθερωτικό νόημα στις ευρύτερες πτυχές του πολιτικού φιλελευθερισμού, ενώ καταγγέλλουμε σφόδρα τον παραλογισμό του οικονομικού αντιστοίχου του, όπως ο Καστοριάδης εντοπίζει ένα επαναστατικό στοιχείο στον μαρξισμό, το οποίο συμπλέει με το συντηρητικό; Εξάλλου και ο πολιτικός φιλελευθερισμός προέκυψε εν μέσω μίας κοινωνικοϊστορικής τρικυμίας, της διαφωτιστικής και τεχνικο-μηχανικής και βιομηχανικής επανάστασης και ενέπνευσε ανάλογες πολιτικές επαναστάσεις.

Σε ένα άρθρο του στο ελευθεριακό πολιτικό περιοδικό «Βαβυλωνία», ο Γιώργος Πολίτης αναζήτησε τις συγγένειες μεταξύ αναρχισμού και πολιτικού φιλελευθερισμού, όπως το έθεσε, τοποθετώντας μάλιστα τα δύο ρεύματα απέναντι στον ολοκληρωτισμό. Ο κλασικός, τρόπον τινά, πολιτικός φιλελευθερισμός και ο κλασικός αναρχισμός ξεπηδούν από τη διανοητική επανάσταση του Διαφωτισμού και μάλιστα ο αναρχισμός διατηρεί ισχυρά στοιχεία της πολιτικής φιλοσοφίας του κλασικού πολιτικού φιλελευθερισμού που προηγήθηκε χρονικά και μάλιστα τα ριζοσπαστικοποιεί.

Στο προαναφερθέν άρθρο, ο Πολίτης διαφοροποιεί σαφώς τον νεοφιλελευθερισμό από τον κλασικό πολιτικό φιλελευθερισμό, του John Locke και των Mill, πατέρα και γιου. Ορίζει τον νεοφιλελευθερισμό σαν «ανάποδο μαρξισμό», εξαιτίας της τυφλής

πίστης στις κρυφές δυνάμεις της οικονομίας. Και πράγματι, η Μάργκαρετ θάτσερ θα ήταν ο χειρότερος εφιάλτης ενός Locke, ενός ανθρώπου που σθεναρά υποστήριξε το δικαίωμα του λαού στην εξέγερση. Αρκεί όμως αυτή η διαφοροποίηση;
Για να γίνει αυτή, πρέπει να αναγνωρίσουμε επακριβώς τη διαδικασία απογύμνωσης που υπέστη ο κλασικός πολιτικός φιλελευθερισμός στα χέρια των νεοφιλελεύθερων, από τον Hayek και πέρα. Και ήταν μια απογύμνωση ηθική. Ηθική με τη βαθιά φιλοσοφική έννοια, γιατί η εμπιστοσύνη στο απαλλοτρίωτο δικαίωμα του ατόμου στην ελευθερία, εκπορνεύτηκε όταν το άτομο νοήθηκε ως οικονομική απλώς μονάδα, ως μηχανή πλούτου και εκμετάλλευσης. Την ασαφή ηθικότητα του κοινού καλού αντικατέστησε η παράλογη ηθικολογία της «ελευθερίας της αγοράς». Μίας αγοράς που δεν ήταν ποτέ «ελεύθερη», αφού οι μεγάλες κρατικές οικονομίες ήδη από την περίοδο του μερκαντιλισμού αλλά και την εποχή του βιομηχανικού καπιταλισμού και σήμερα, θέτουν κατά το δοκούν δόκιμους περιορισμούς και δασμούς προκειμένου να αναπτυχθούν ανταγωνιστικά, πράγμα που εξίσου κάνουν με διαφορετικό τρόπο τα επιχειρηματικά τραστ και τα μονοπώλια, ούτε «αγορά» αφού η σχέση του καταναλωτή με το προϊόν είναι απόλυτα ατομική και η συλλογική διάσταση της αγοράς είναι απλώς εξωτερική.

Κι όμως, αυτό το ξεγύμνωμα από την ηθική προς την ηθικολογία μπόρεσε να συμβεί μέσα από τη διαστρέβλωση κάποιων εννοιών που προσφέρονται προς διαστρέβλωση, ακριβώς όπως τα ολοκληρωτικά στοιχεία στον μαρξισμό κατέπνιξαν τα επαναστατικά. Οι σημαντικότερες είναι οι έννοιες του ατόμου, της εξουσίας και της ιδιοκτησίας.

Οφείλουμε να τονίσουμε, πάντως, πως τα ριζοσπαστικά και απελευθερωτικά στοιχεία του φιλελευθερισμού, αυτά που απηχούν τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις διακηρύξεις της αμερικάνικης επανάστασης είναι αφενός ισχυρώς ηθικά φορτισμένα και αφετέρου αυτά που διατηρούνται και στην αναρχική σκέψη. Αλλά είναι επίσης στοιχεία του προτάγματος της αυτονομίας που διατηρούνται αυτούσια και στον πυρήνα του σοσιαλιστικού

κινήματος, ιδιαιτέρως στη σκέψη των ουτοπικών σοσιαλιστών, για να καταπνιγούν σε μετέπειτα ολοκληρωτικές μεταλλάξεις του μαρξιστικού ρεύματος, που και ο ίδιος ο Μαρξ θα αποστρεφόταν, μία εκδοχή των οποίων είναι ο Λενινισμός.

Το αναπαλλοτρίωτο της ελευθερίας του ατόμου και οι ατομικές ελευθερίες κάθε ανθρώπου, ασχέτως πολιτισμού, χρώματος, θρησκείας, όπως αναφέρεται π.χ. στη διακήρυξη της ανεξαρτησίας αποτελεί στοιχείο που εκφράζεται στους φιλελεύθερους στοχαστές τύπου Locke και Jefferson (1743-1826) και αργότερα με έμφαση στη σκέψη του Godwin (1756-1836), του Μπακούνιν (1814-1876), του Προυντόν (1809-1865) και των λοιπών αναρχικών και ουτοπικών σοσιαλιστών. Είναι ακόμη αξίες που εμφορούν το ρεύμα και το κίνημα του βορειοαμερικάνικου κοινοτισμού, που εκπροσωπούν ο Henri David Thoreau (1817-1862) με την ιδέα της πολιτικής ανυπακοής, η ποίηση του Walt Whitman (1819-1892), όπως επίσης και το κίνημα ενάντια στη δουλεία και το τεράστιο συνδικαλιστικό κίνημα των Η.Π.Α. Πρέπει να αναφέρουμε ότι στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου το μαρξιστικό κίνημα δεν ρίζωσε ποτέ, αναδείχθηκαν ισχυρές αναρχοελευθεριακές τάσεις, ένα από τα μεγαλύτερα αναρχοσυνδικαλιστικά κινήματα, στο οποίο οφείλουμε την καθιέρωση του 8ώρου, μέσα από τη ριζοσπαστικοποίηση των στοιχείων της αυτονομίας που επιβιώνουν στο κείμενο της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας και την πολιτική παράδοση του Jefferson.

Η πρώτη ριζική διαφοροποίηση των αναρχικών έρχεται στο ζήτημα της εξουσίας. Οι αναρχικοί, συνεπείς στην ιδέα της ατομικής ελευθερίας ως προϋπόθεση της συλλογικής, αρνούνται κάθε κράτος, όπως γνωρίζουμε. Από την άλλη, οι φιλελεύθεροι, περιορίζουν την ελευθερία του ατόμου στη σύναψη του κοινωνικού συμβολαίου, οδηγούμενοι σε έναν συμβιβασμό με την κρατική εξουσία, και ως κρατική ονομάσαμε κάθε εξουσία οργανωμένη, αυτονομημένη και θεσμικά διαχωρισμένη από την κοινωνία. Η αναρχική παράδοση έχει να παρουσιάσει τον αναρχοατομικισμό ως ακραία τυποποίηση της ελευθερίας του ατόμου, ενώ οι φιλελεύθεροι ένα ελάχιστο κράτος. Φυσικά, όταν η έννοια του

κράτους θεωρείται αυτονόητη, ήδη η αρχή του αποκλεισμού τίθεται ως θεμέλιο της εξουσίας και το «ελάχιστο» μπορεί να σημαίνει, (όπως ήταν πράγματι η έκκληση του Στέφανου Μάνου τον Δεκέμβρη του ’08), να κατεβεί ο στρατός ενάντια στο λαό.

Φυσικά, η φιλελεύθερη ιδέα του κράτους ως αμοιβαία παραχώρηση ελευθεριών μέσα από ένα κοινωνικό συμβόλαιο ελεύθερων ατόμων είναι η φαντασίωση που οδηγεί σε αυτά τα συμπεράσματα. Είναι ο άνθρωπος νοούμενος ως το μοναχικό άτομο, που αποτελεί μία επικίνδυνη επινόηση, η οποία οδηγεί αφενός στον οικονομικό ολοκληρωτισμό της ελεύθερης αγοράς και αφετέρου στον καταναλωτικό ατομικισμό της κατάθλιψης.
Αν θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε αφελή την ιδέα των αναρχικών πως μπορεί να υπάρξει κοινωνία χωρίς εξουσία, περισσότερο αφελής μοιάζει η φιλελεύθερη ανθρωπολογία, η οποία βλέπει το άτομο ως μονάδα ξεκομμένη από την κοινωνία και σε μία προκοινωνική «φυσική κατάσταση». Το άτομο είναι κοινωνικός θεσμός και απηχεί την κοινωνία. Και είναι σαφές, όπως είπαμε, πως δίχως κοινωνία δεν θα μπορούσαμε να μιλήσουμε, δεν θα μπορούσαμε καν να γνωρίζουμε πως γεννηθήκαμε ή πως θα πεθάνουμε. Αυτό που είναι ριζικά ατομικό μέσα μας, η ψυχή μας με την φιλοσοφική και όχι την μεταφυσική έννοια, η ριζική μας φαντασία, έχει από τον καιρό της γέννησής μας επενδυθεί και επενδύσει σε κοινωνικές σημασίες, σε αξίες και νοηματοδοτήσεις πρόσφορες στην κοινωνία που γεννηθήκαμε. Στο κοινωνικόϊστορικό μας περιβάλλον, βρίσκονται, ανάμεσα στις άλλες και οι ανοιχτές σημασίες του διαφωτισμού, του ουμανισμού και της αυτονομίας που αποτελούν πλέον μέρος της κληρονομιάς της ανθρωπότητας.

Ένα άτομο λοιπόν, με την θατσερική έννοια του «δεν υπάρχει κοινωνία, μόνο άτομα», είναι απλώς ένα φανταστικό τέρας, μία κατακερματισμένη στενή αντίληψη ανίκανη να αντιληφθεί το κοινωνικοϊστορικό. Η ελευθερία του ατόμου είναι μία κοινωνική σημασία και δεν μπορεί να υπάρξει ούτε να γίνει αντιληπτή παρά σαν ομοούσια της κοινωνικής ελευθερίας.

Αυτό οι αναρχικοί το γνώριζαν, οι φιλελεύθεροι εξ αρχής το υποπτεύονταν. Κι όμως, τι σημαίνει κοινωνική ελευθερία;

Εδώ οφείλουμε να πούμε ότι οι ηθικές έννοιες που συζητάμε είναι πολιτικές έννοιες. Ο κλασικός αναρχισμός αστοχεί στο ζήτημα της εξουσίας, όπως ο φιλελευθερισμός στο ζήτημα του κράτους. Αν καταλάβουμε το κοινωνικοϊστορικό ως πεδίο ύπαρξης του ανθρώπου και το άτομο ως αδιαχώριστο από την κοινωνία, θα καταλάβουμε ότι μία μορφή εξουσίας υπάρχει ήδη ως κοινωνική θέσμιση στις σημασίες, στη γλώσσα, στη συνύπαρξη και αυτοδημιουργία μέσω της παιδείας. Αν υπάρχει κοινωνία και υπάρχει εξουσία, ως δύναμη πολιτική, ως αυτοθέσμιση, τότε από πού έρχεται αυτή η κοινωνία και αυτή η εξουσία;

Ο κλασικός φιλελευθερισμός επικαλείται τον θεό ως Λόγο, ορθολογική δύναμη, θεοποιώντας τον λειτουργικό ορθολογισμό και ορθολογικοποιώντας τον θείο. Προσφεύγει δηλαδή σε μία θεολογική θεμελίωση του ορθολογισμού, δίχως να αντιλαμβάνεται πως αυτό ισοδυναμεί με την άρνηση της εγκυρότητας των ίδιων του των τελεστικών κατηγοριών. Έτσι, καθίσταται λογικά δυνατός ο Αδαμικός άνθρωπος του Locke. Η Φύση, ως ύψιστη διάνοια φορτισμένη με ηθική δύναμη είναι η απάντηση του ρομαντισμού και των κλασικών αναρχικών. Η Φύση αυτή είναι μία ακόμη μορφή του θεού. Οι κλασικοί αναρχικοί αρνούνται κάθε εξουσία γιατί πιστεύουν ότι ο άνθρωπος είναι φύσει καλός. Όμως η Ιστορία έχει αποδείξει όχι μόνο ότι ο άνθρωπος είναι και καλός και κακός, αλλά και ότι οι κατηγορίες του Καλού και του Κακού έχουν νόημα μόνο για τον άνθρωπο.

Ο σύγχρονος αθεϊστικός διαφωτισμός των πλατειών και των εξεγέρσεων θέτει ως ζητούμενο την απεξάρτηση της κοινωνίας από κάθε εξωκοινωνική πηγή, κάθε μεταφυσική δικαίωση. Η κοινωνία αυτοθεσμίζεται, και πάντοτε, πέραν κάθε θεσμισμένου καθεστώτος είναι παρούσα η θεσμίζουσα δύναμη της κοινωνικής και ιστορικής συλλογικής ύπαρξης των ατόμων. Από τη στιγμή που αυτό συμβαίνει, δικαιωματικά μπορούμε να αγωνιστούμε από κοινού για μία ρητή, συνειδητή αυτοθέσμιση. Αυτό προϋποθέτει την επίγνωση πως δεν υπάρχουν νόμοι της ιστορίας ή της αγοράς έξω από τη δραστηριότητα των ανθρώπων. Συνεπώς, δεν μπορούμε να παραχωρήσουμε την εξουσία σε καμία αυθεντία, δεν μπορούμε να

απολέσουμε την ευθύνη μας για τις ζωές μας, δίχως να απολέσουμε την ελευθερία μας.

Έτσι, ηθικά, ο κλασικός αναρχισμός παρουσιάζεται σαν μία ανοιχτή γέφυρα μεταξύ του σοσιαλισμού και του φιλελευθερισμού, σε αντίθεση με την κλειστότητα και των δύο. Γιατί ο σοσιαλισμός θέτοντας την πίστη του στο «κοινωνικό» κράτος, έρχεται να υποστηρίξει το ολοκληρωτικό κράτος στην ακραία του μορφή, ενώ ο φιλελευθερισμός θέτοντας την πίστη του στην «ελεύθερη αγορά» υποστηρίζει την «ελευθερία» των εμπορευμάτων και το απολυταρχικό κράτος.

Ένας ελεύθερος άνθρωπος δεν μπορεί παρά να είναι ένας άνθρωπος που αποφασίζει για τα κοινά, ένας άνθρωπος που συμμετέχει σε ελεύθερους, προφανώς αμεσοδημοκρατικούς θεσμούς που διασφαλίζουν την αυτονομία της κοινωνίας. Η άμεση δημοκρατία είναι η πρόταση μίας κοινωνικής εξουσίας βασισμένη σε οριζόντια δίκτυα και διαρκείς τοπικές αυτοθεσμίσεις. Και η άμεση δημοκρατία είναι μια μορφή εξουσίας δίχως κράτος, βάσει της συνεχούς ανακλητότητας, του μη αποκλεισμού, της ατομικής δημιουργίας και της συλλογικής πράξης μέσω της διαρκούς λελογισμένης αυτοθέσμισης.

Οι φιλελεύθεροι, όπως και οι μαρξιστές εμφορούνται από μία στρεβλή εικόνα του ατόμου και το περιορίζουν σε οικονομικές κατηγορίες, σε παραγωγό ή εργαλείο. Στον φιλελευθερισμό όσον μας αφορά, αυτό είναι άμεσα συνδεδεμένο με την έννοια της ιδιοκτησίας. Ο Λόρδος Russell κατηγορεί ήδη τον Locke για την έμφαση που έδινε στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας. Είναι γνωστή φυσικά η φράση που αποδίδεται στον Προυντόν, από την άλλη, πως η ιδιοκτησία είναι κλοπή, την οποία δεν την εννοούσε και τόσο ο ίδιος.

Σήμερα, το ζήτημα της ιδιοκτησίας δεν τίθεται απλώς ως ζήτημα υπεράσπισης της ατομικής ή της συλλογικής ιδιοκτησίας. Η παγκόσμια κατάσταση φανερώνει πως είναι η ίδια η έννοια της ιδιοκτησίας που είναι προβληματική. Τόσο η κατάρρευση του πλανήτη, όσο και η κρίση των αγορών, φανερώνουν πού οδήγησε η

φαντασιακή σημασία της ιδιοκτησίας, η οποία ενσαρκώθηκε στην μανία κυριάρχησης επί της φύσεως και στην αρρώστια της διαρκούς κερδοσκοπίας. Πολιτικά και φιλοσοφικά, το τέρας του νεοφιλελευθερισμού είναι η αρχή της ιδιοκτησίας αχαλίνωτη από τις πρώιμες ηθικές δεσμεύσεις περί γενικής ευημερίας. Πρέπει άραγε σαν κοινωνία και σαν ατομικότητες να εμμείνουμε στην υπαρξιακή επένδυση του νοήματος της ζωής μας σε πράγματα που απλώς δεν γίνεται να μας ανήκουν; Η ίδια η υφή του Χρόνου ως διαρκή αλλοίωση συνεπάγεται ότι τα εξωτερικά αντικείμενα είναι πάντοτε απλώς δανεικά, κι αν κάτι ανήκει ιστορικά στο άτομο αυτό είναι η μορφή της προσωπικής του δημιουργίας, όχι όμως το αντικείμενο της δημιουργίας του αυτό καθαυτό. Η απληστία οδηγείται να καλύψει το ηθικό κενό που άφησε η καπιταλιστική ανάπτυξη. Σήμερα, το κενό αποκαλύπτεται σαν κατάρρευση της μεσαίας τάξης. Αυτό που καταρρέει είναι ακριβώς οι ψευδεπίγραφες υποσχέσεις και η ασημαντότητα που δημιούργησε ο καταναλωτισμός. Το πρόβλημα είναι μήπως καταρρεύσει η ίδια η ανθρωπότητα.

Αν γίνει αυτό, θα γίνει μέσα από την εμμονή στην ιδιοκτησιακή λογική που επιβάλλεται ως αειφόρα κερδοσκοπία στις πανάρχαιες κοινωνικές λειτουργίες της ανταλλαγής και του εμπορίου. Έχει φανεί πως αυτός είναι ο δρόμος της συνολικής εξόντωσης και ένας δρόμος ηθικής και κοινωνικής εξαθλίωσης. Γιατί είναι γνωστό πως όταν εξαθλιώνεται ο δούλος, το ίδιο συμβαίνει και στον αφέντη. Η ιδιοκτησία ως κυριαρχικό δικαίωμα, όχι ως απόκτηση ενός αντικειμένου αλλά ως κυριότητα επί του αντικειμένου αντανακλάται σε όλους τους θεσμούς ενός νεοφιλελεύθερου κράτους ως κυριότητα των επιχειρήσεων πάνω στον φυσικό πλούτο και ως κυριαρχία του κράτους πάνω στις κοινότητες. Δεν νομίζω πως τίθεται συζήτηση πως δεν μπορεί να υπάρξει ελευθερία αν οι άνθρωποι είναι μπλεγμένοι στα δίχτυα αόρατων οικονομικών δυνάμεων που στην πραγματικότητα είναι πολύ συγκεκριμένα ιδιοτελή συμφέροντα. Δεν μπορεί να υπάρξουν πολιτικοί θεσμοί αυτονομίας αν υπάρχει οικονομική υποτέλεια.

Αυτό το γνώριζε ήδη ο Σόλων, πριν τη θεμελίωση της αρχαίας

άμεσης δημοκρατίας και προχώρησε στη σεισάχθεια. Οι σύγχρονες αναζητήσεις του κινήματος της αυτονομίας οδηγούν σε εγχειρήματα και δομές περιορισμένης οικονομίας. Δηλαδή, μίας οικονομίας που δεν εμφορείται από την ιδέα του κέρδους, αλλά της κοινωνικής αλληλεγγύης. Που δεν φέρεται από μανιακούς μοναχικούς εγωιστές αλλά από συνειδητά κοινωνικά άτομα, που αναγνωρίζουν πραγματικά τον άλλο ως κομμάτι του εγώ τους. Μία οικονομία που δεν παράγει πολιτική εξουσία αλλά ενισχύει τις πολιτικές δομές αυτονομίας. Μία οικονομία που ήδη οργανώνεται σε δίκτυα αυτοδιαχειριζόμενων κολεκτίβων, αυτόνομων παραγωγών/καταναλωτών και ελεύθερους κοινωνικούς χώρους. Διάσπαρτες νησίδες μέσα σε ένα παγκόσμιο πυκνό πλέγμα εμπορευματικών καπιταλιστικών συναλλαγών, προσφέρουν ένα πρότυπο οργάνωσης με όρους αμεσοδημοκρατίας και αυτοδιαχείρισης, που αγωνίζονται να επεκταθούν σαν τόποι και κόμβοι ελεύθερου δημόσιου χρόνου και χώρου. Δεν πρέπει να λησμονούμε ότι ο μετασχηματισμός του ευρύτερου κοινωνικού φαντασιακού είναι μία διαδικασία απρόβλεπτη και υπόρρητη που συμβαίνει σε διάφορους τόπους/περιοχές του κοινωνικοϊστορικού.

Κάθε άνθρωπος γεννιέται με το αυτονόητο δικαίωμα στην ελευθερία, την ισότητα και την αναζήτηση της ευτυχίας, έγραψε ο Jefferson. Αυτά τα λόγια οφείλουμε να τα ελέγξουμε κριτικά προκειμένου όχι να τα αποδομήσουμε, αλλά να τα ανακτήσουμε και να τα διευρύνουμε στο πρόταγμα της αυτονομίας.

Beyond Ideology: Rethinking contextuality

Yavor Tarinski

We are indeed conditioned by the contexts in which we live,

but we are also the creators of our political and social constructions and we can change them if we are so determined. [1]
Mary Dietz

In the debate [2] between Simon Springer and David Harvey on what ideological frame the radical geography should adopt, Harvey's proposal for *letting radical geography free of any particular "ism"* seems to make a lot of sense. And although their polemical texts discuss, at first sight, the matter of radical geography, in my opinion, they have also a wider importance for the whole question of the role of ideology in the project for social liberation and emancipation. With small exceptions, the proposal of freeing ourselves from ideology seems highly neglected from the movements for social emancipation, and I think this is a big mistake if we want to actually involve more people in them and act constructively.

We see activists and thinkers being busy with trying to keep their ideological/identical "purity", often engaging in endless discussions on what is "anarchist", "marxist" or whatever. Don't get me wrong, I do not mean to abandon theory as such in the name of direct action. On the contrary, I think that theoretical research and critical thinking are essential for effective action. **But Ideology must not be mistaken with theory.**

Ideology and non-contextuality

The Situationist International defined Ideology as a doctrine of interpretation of existing facts [3], which can be understood as thinking in a non-contextual way. What this means is that the *ideologue* creates a certain type of analysis, influenced by his local context (social environment, economic development, culture etc.) and constantly tries to fit in it realities, born in different contexts, which often leads to non-understanding. We can see this clearly, for example, in the reactions of certain anarchists and marxists

(having purist class analysis based solely on realities of 19th-century industrial Europe), which are judging the events in Rojava, searching there for “proletariat”, that does not exist in the classical Western sense [4].

In this line of thought, Ideology castrates the ideas one has, turning them into sterile/mummified dogmas that cannot exist beyond their initial form. The “ideologized” ideas become incompatible with realities/contexts that differ from the ones that have given them birth, and in a way, they become useless. The ideological non-contextuality obstructs both the theoretical research and the subsequent from it activity. Ideology creates the dogmatic notion of utopia and excludes everything that does not fit in it, even if there are some common principles (as we saw above in the case of Rojava), creating a sort of self-alienating elitist subculture.

Thus Ideology becomes more self-expressive than instrumental. It morphs into specific identity, often serving as an excuse for abdicating from broad social affairs. Instead, it creates its own circle of self-interest, open mainly to like-minded (sharing same Ideology) individuals who remove themselves voluntarily from the institutions and social networks of the society which they potentially could influence [5]. As Jonathan Matthew Smucker points out:

[…] when we do not contest the cultures, beliefs, symbols, narratives, etc. of the existing institutions and social networks that we are part of, we also walk away from the resources and power embedded within them. In exchange for a shabby little activist clubhouse, we give away the whole farm. We let our opponents have everything.

Because of its non-contextual character, Ideology can be viewed as part of the dominant nowadays imaginary, based on bureaucratic logic, which needs to frame everything into “comfortable” fixed boxes, i.e. strict social and political roles, thus creating and strengthening identity, rather than

ideas. In her book *The Emergence of social space*, Kristin Ross describes how during the Paris Commune, Catulle Mendès (representing the pre-commune order) is not really mourning the drop in production but rather his anxiety stems from the attack on identity, since *the shoemakers stopped making shoes, but barricades* [6]. She traces this bureaucratic logic of narrow identity back to Plato, for whom in a well-constituted state a unique task is being attributed to each person; a shoemaker is first of all someone who cannot also be a warrior [7].

One characteristic of the bureaucratic logic is its inherent predisposition towards hierarchy, since some tasks and roles are more important than others. David Graeber, in an interview for the Greek political magazine Babylonia, defines Ideology as *the idea that one needs to establish a global analysis before taking action*, which presupposes that the role of intellectual vanguard (narrow ideologues-experts), have to play a leadership role in any popular political movement [8].

Beyond Ideology: Context is all

In order for modern social movements to really challenge the existing order, they will have to overpass the limits of the contemporary imaginary, based on bureaucratic logic and fixed political roles. In practice this means moving beyond ideology, i.e. locating desirable principles and results, and simultaneously making efforts at adjusting them to the local context. This does not mean to leave aside our ideals and to "go with the flow", but on the contrary, to try to share them with as more people as possible, who most probably don't share the same (or any at all) Ideology/dogma/political lifestyle. In so doing questions such as "is EZLN anarchist or not" [9] will become obsolete and replaced by "what do they propose, on what basis and principles, how and do we agree with what they do" and so on.

In the end, it depends on the goals we target with our

struggles. If we strive towards social emancipation and direct democratic participation, we cannot but try to link various struggles, movements and as many people as possible and for this to happen, we have to change the way we express our ideas according to the interlocutor we have before us. As Aki Orr suggests: *A society can be run by Direct Democracy only if most of its citizens want to decide policies themselves*since no minority, however positive its intentions, can impose it on society [10].

Steps towards this direction were made by Larry Giddings, who replaced the ideological label "anarchist" with the broader "anti-authoritarian" [11]. He did so after acknowledging that whether he recognizes non-anarchist struggles or not, they still exist, and by ignoring them because they don't reflect his own notion of a "non-nation-state future", he ignores his own desire for such. He reached the conclusion that de-centralized social and economic systems, organized in democratic, non-statist manner, will only come through common struggles by various movements and broad social involvement.

So instead of constantly trying to define what "true" anarchism is, he decided to try another approach: to locate the anti-authoritarian characteristics of various already existing social movements and to identify their common enemies (oppressors) and thus to connect them. And in order such connections to be made, narrow ideological narratives had to be abandoned and replaced by general anti-authoritarian culture, which can simultaneously be determined and itself to determine the context in which it was created.

Conclusion

Moving beyond Ideology does not mean abdicating from our ideas and principles but their constant reevaluation and development. To the fears that without ideological identities we will be absorbed by the dominant culture of political apathy and mindless consumerism we can answer with the

creation of a broad citizen culture of autonomous individuals who are, before all, *speakers of words and doers of deeds* [12]. Such a broad concept, based, as proposed by Mary Dietz, on the virtue of mutual respect and the principle of "positive liberty" of self-governance (and not simply the "negative liberty" of non-interference), will keep the anti-authoritarian spirit while allowing for interaction with large sections of the society and the implementation in practice of our ideas in different contexts. Only one such approach will help us escape the "sectarianism" (with all the separatism and lifestylishness that stems from it) of the political movements haunting them from the beginning of 20th century until nowadays.

Notes:

[1] Mary Dietz, Context is All: Feminism and Theories of Citizenship. in Dimensions of Radical Democracy. edited by Chantall Mouffe.1992. Verso Books. p79
[2] "Listen, Anarchist!" by David Harvey
[3] "There is no such thing as situationis, which would mean a doctrine of interpretation of existing facts." (Situationist International) from Internationale Situationniste #1, Knabb, p45
[4] Mr. Anarchist, we need to have a chat about colonialism, by Petar Stanchev.
[5] Why We Can't Depend On Activists To Create Change, by Jonathan Matthew Smucker.
[6] Ross, Kristin. The Emergence of social space. Verso 2008 p14
[7] Ibid. p13
[8] Crimethinc: Against Ideology?
[9] Back in 2002, the US journal Green Anarchy published a critical article of the Zapatista movement, named "The EZLN are not anarchist!"
[10] Abolish Power: Politics Without Politicians
[11] "Why Anti-Authoritarian?" an essay by Larry Giddings

[12] Mary Dietz, Context is All: Feminism and Theories of Citizenship. in Dimensions of Radical Democracy. edited by Chantall Mouffe. Verso Books. 1992. p75

Περί Οργάνωσης και Νεορομαντισμού

Νώντας Σκυφτούλης

Αν το υποκείμενο έχει τη δυνατότητα ανάδυσης της συνείδησης και της αυτοοργάνωσης ποιος ο ρόλος της ειδικής οργάνωσης επαϊόντων ομοσπονδιακά οργανωμένων ή ιεραρχικά οργανωμένων. Αν είναι για τη σωτηρία των επαϊόντων (επαναστατών), θεωρείται ασφαλής η επιλογή ενός κόμματος ή μιας ομοσπονδίας άσχετα από την κοινωνική αποδοχή του εγχειρήματος; (υπόθεση εργασίας)

Από τα τέλη της δεκαετίας του ‘70 που εντάχθηκα στον αναρχικό χώρο προερχόμενος από το πιο καθαρό -οργανωτικά- λενινιστικό μοντέλο του ΚΚΕ, βρισκόμουν μονίμως σε ένα ερώτημα που με «τυραννούσε» χρόνια: ποια είναι η διαφορά του λενινιστικού μοντέλου αλλά και της λενινιστικής φιλοσοφίας από το αναρχικό, όσον αφόρα τη σχέση με τις μάζες, τη σχέση της επαναστατικής οργάνωσης με την κοινωνία, τη σχέση της συνείδησης με το αυθόρμητο και άλλα φενακισμένα της εποχής. Αυτά τα νεφελώδη ψευδοδιλλήματα έρχονται στον νου μου, όταν κάποιοι φροντίζουν να υπενθυμίζουν στον αναρχικό χώρο ότι υπάρχει αναγκαιότητα της οργάνωσης του χώρου ή κάποιας ομοσπονδίας, και μπορεί αυτό να λυθεί με τον α ή β τρόπο.

Κατά διαστήματα και όχι σε τακτική βάση, «πέφτουν» στο χώρο προτάσεις για την οργάνωση του «χώρου» ή για οργάνωση από το χώρο. Και αυτό ίσως αξίζει να το καταγράψουμε γιατί συμβαίνει τα τελευταία 30 χρόνια, και κάθε φορά η επανάληψη της πρότασης

είναι ίδια, με τη μόνη διαφορά ότι είναι πιο φτωχή και πιο στερεοτυπική από την προηγούμενη. Πρέπει κάπως να εξηγηθεί γιατί ο Μαλατέστα είναι τόσο σύγχρονος που τον επικαλούνται για την αναγκαιότητα της οργάνωσης σήμερα, ή ακόμα γιατί η ομοσπονδία μπορεί να ακούγεται ως σύγχρονη πρόταση; Γιατί επίσης, ακόμη και οι καινοφανείς αναλύσεις που συνοδεύουν τα προτεινόμενα οργανωτικά μοντέλα είναι από τη φαρέτρα του παραδοσιακού, που τόσο έχει διαψευστεί στις μέρες μας.

Ιδίου τύπου, με την έννοια της ταύτισης, είναι και η αντίστοιχη αγωνία των ανθρώπων της άκρας αριστεράς για το χτίσιμο του επαναστατικού κόμματος στην Ελλάδα κι ας υπάρχει το ΚΚΕ τόσες δεκαετίες τώρα. Κοινός παρονομαστής η γνωστή θεωρία αναζήτησης και καθοδήγησης του υποκειμένου. Βέβαια, για να πούμε την αλήθεια, αυτό δεν αφορά καθόλου το ή τα σημερινά υποκείμενα αναφοράς της πρότασης, τα οποία είναι ρευστά και συγκεκριμένου πληθυσμιακού και ηλικιακού μοντέλου, αλλά τους φορείς που θέλουν να παίξουν ένα μεγαλύτερο ρόλο στις όποιες «κινηματικές» διαδικασίες. Το υποκείμενο της πρότασης για οργάνωση έχει δηλώσει ρητά και κατηγορηματικά με τη στάση του ότι δεν «θέλει» να ενσωματωθεί σε καμιά φόρμα και μάλιστα θεωρεί εχθρικό οποιοδήποτε καθολικό οργανωτικό δεσμό, και αυτή η θέλησή του είναι συνεπής και με το σύγχρονο αφορμαλισμό αλλά και με την καθολική εξατομίκευση που υπάρχει ,απαντώντας έτσι και θετικά και αρνητικά στην όποια οργανωτική πρόταση. Αλλά τα πράγματα είναι συγκεκριμένα και ιστορικά τεκμηριωμένα.

Το μοντέλο της «οργάνωσης των επαναστατών» το εισήγαγε ο Λένιν ως την εκδοχή της οργάνωσης της συνείδησης στην προοπτική της οικοδόμησης του κόμματος (νέου τύπου). Η προσδοκία του ήταν να ηγεμονεύσει και δια μέσου του επαναστατικού πραξικοπήματος να κατακτηθεί η εξουσία. Πρόκειται προφανώς για όρθολογικοποιημένο νετσαγιεφισμό ο οποίος πέτυχε στην αποστολή του, όπως πέτυχαν και οι Ιακωβίνοι, το πρότυπο δηλαδή. Έκτοτε όλες οι «οργανώσεις επαναστατών» κινούνται σε αυτό το πλαίσιο είτε είναι αναρχικές είτε λενινιστικές, και αυτό γίνεται μέχρι τον πόλεμο. Μετά τον πόλεμο παραμένουν τα

σχήματα που είχαν πρόσβαση στη πολεμική ιστορία και κανένα νέο οργανωτικό μοντέλο οργάνωσης πραξικοπήματος δεν τελεσφόρησε.

Η FAI στην Ισπανία είναι αυτό το μοντέλο στην αναρχική εκδοχή και μάλιστα με πιο αυστηρό καθοδηγητικό έλεγχο στην «οργάνωση των εργατών» της CNT, η οποία αποτελεί και το υποκείμενο της. Σε αυτή την κατηγορία οργανωτικών μοντέλων ανήκουν όλες οι προτάσεις που ρίχνονται ανά καιρούς.

Πέραν της σαφούς υπαρξιακής αγωνίας προσωπικής ή πολιτικής που εμπεριέχουν αυτές οι προτάσεις σήμερα, στηρίζονται σε ένα πολιτικό και «ιδεολογικό» υπόβαθρο και σε ένα συγκεκριμένο τύπο συμπεριφοράς. Μήπως με άλλα λόγια οφείλεται στο πολιτικό έλλειμμα κάποιων φορέων της πρότασης ή πρόκειται για κάτι το εγγενές που έχει να κάνει με την πολιτική παραγωγή του χώρου από τους φιλόδοξους πολιτικούς φορείς (αφού θέλουν να εκφράσουν οργανωτικά το χώρο) και όχι βεβαίως από το υποκείμενο; Και στα δύο οφείλεται, αφού το έλλειμμα νομιμοποιείται από το εγγενές, το οποίο είναι ο νεορομαντικός αντικαπιταλισμός που διακατέχει «ιδεολογικά» τους φορείς με την προσδοκία και με βάση αυτόν να δημιουργηθεί μακροκοινωνική πολιτική και κοινωνική βάση. Δηλαδή κάτι το οποίο έγινε πριν 100 χρόνια όταν ο ρομαντισμός ήταν πραγματικό καταφύγιο μεσολαβήσεων, και κάποιοι εύχονται να επαναληφθεί για το λιγότερο κόστος τους. Εις Μάτην . Αν υπήρχε έστω κα ένα περιθώριο επιτυχίας θα είχε γίνει όλα αυτά τα χρόνια και αυτό είναι βέβαιο γιατί δεν ανακαλύψαμε το 2013 την οργάνωση της αναγκαιότητας ή την αναγκαιότητα της οργάνωσης.

Είναι ο ρομαντικός αναρχισμός ή ο ρομαντικός αντικαπιταλισμός ένα είδος νεορομαντισμού που έρχεται να πολεμήσει τον καπιταλισμό ή την εξουσία με «προκαπιταλιστικά» μέσα. Είναι μια δοκιμασμένη μέθοδος η επίκληση του παρελθόντος, προκειμένου να οργανώσουμε το νοικοκυριό μας χωρίς ρήξεις, χωρίς τους κινδύνους που ακολουθούν το ρηξικέλευθο. Θα μου πείτε ολόκληροι εθνικισμοί και ιδεολογίες χτίστηκαν με βάση τη νοσταλγία και το συναίσθημα. Ναι, αλλά η αποκαθήλωση και η αποκατάσταση του αισθητού κόσμου έχει ξηλώσει τα συντηρητικά

νοικοκυριά και τους δεσμούς του παρελθόντος. Αναζητούνται οι νέοι δεσμοί που θα αναδημιουργήσουν τη δέσμευση με νέους όρους. Κανένα ΚΚ, αριστερό ή αναρχικό, δεν χωράει στο σημερινό ριζικό αθεϊσμό όσο και αν η βαλκανική ευρηματικότητα προσπαθήσει να επανεισαγάγει μεσολαβήσεις που θα καθυστερούν την ριζική ανατροπή.

Προφανώς δεν είμαστε εναντίον της οργάνωσης γιατί κανένας άνθρωπος δεν είναι «ανοργανωσιακός» είτε δρα ατομικά είτε συλλογικά, αφού το ον είναι κοινωνικό και κοινωνικά δικτυωμένο και γι' αυτό καλό είναι να αποφεύγουμε τις κοινότυπες διαφωνίες περί οργάνωσης.

Εδώ κάνουμε κριτική στην εξουσιαστική μορφή οργάνωσης που θεωρεί αναγκαίο να οργανώσουν τους ανθρώπους στο δικό τους κόσμο, προκειμένου να πάρει συνείδηση. Είμαστε ενάντιοι σε θρησκευτικού τύπου οργανώσεις της κλειστής εμπειρίας. Επίσης βρίσκουμε ανεδαφική κάθε προσπάθεια διαχωρισμένης οργάνωσης επαναστατικού πραξικοπήματος με ειδικούς και διαχωρισμένους ρόλους. Αρνούνται ορισμένοι να κατανοήσουν ότι τα υποκείμενα ήδη αυτοοργανώνονται και συνευρίσκονται και νέοι τύποι κοινωνικής και επαναστατικής οργάνωσης αναδύονται και δείχνουν τον αισθητό κόσμο. Και κάτι συμπληρωματικό ίσως βοηθούσε: τα υποκείμενα έχουν συνείδηση και δεν την περιμένουν απέξω. Αρχής γενομένης από το ζαπατίστικο παράδειγμα.

Αντί λοιπόν να ψάχνουμε να καταλάβουμε την κρατική εξουσία διά της οργανώσεως ή διά του κόμματος, ας συμμετάσχουμε στη δημιουργία κινημάτων που ήδη προσπαθούν και αναδύουν αυτόνομους χώρους, κοινωνικές πρακτικές και σχέσεις, είτε μέσω της μόνιμης ή προσωρινής κατάληψης φυσικών χώρων –καταλήψεις, κοινωνικά κέντρα και συνεργατισμοί, καταλήψεις εργατικών χώρων, (BIO.ME.), μαζικές διαδηλώσεις και συγκλίσεις –ή μέσω του πειραματισμού με πρακτικές όπως απο-κεντρωμένων διαδικασιών λήψης αποφάσεων, άμεσης δράσης ή ακόμα και εναλλακτικών μορφών οικονομικής ανταλλαγής, που δεν γραμμοποιούνται, καθορίζονται ή «συλλαμβάνονται» από τους κρατικούς καπιταλιστικούς και παραδοσιακούς τρόπους οργάνωσης.

Αυτή είναι η διαδικασία δημιουργίας δεσμών με νέους όρους και φυσικά μέσα από αυτόν τον αισθητό κόσμο. Και ποιος είναι αυτός? Είναι το σχέδιο αποκατάστασης του αισθητού κόσμου όπου κανένα στερεότυπο δεν θα παρεμβάλλεται ανάμεσα στην αντίληψη και στην πραγματικότητα. Και πάνω σε αυτό μπορεί μια πολιτική συλλογικότητα να συγκροτηθεί, να προτείνει, να επιταχύνει κοινωνικές διαδικασίες. Αν λοιπόν μια συλλογικότητα θέλει να έχει ρόλο στις μέρες μας, πρέπει να γνωρίζει ότι δεν μπορεί να παγιδεύσει υποκείμενα με αφηγηματικές πομφόλυγες και ιδεολογικές ταυτότητες.

Αλλά πρέπει να αποδείξει την χρησιμότητά της και την αναγκαιότητά της, καταθέτοντας ένα σχέδιο πολιτικό, προκειμένου να ελέγξει το χρόνο και όχι να τον κοροϊδέψει. Έχουμε ήδη μπει για τα καλά στην εποχή των νέων επαναστάσεων. Είναι βέβαιο ότι κάποιοι δεν θέλουν να συμμετέχουν και συμμετέχουν διαμέσου του παρελθόντος. Επιλογές είναι αυτές που από το Δεκέμβρη του 2008 τα πράγματα πήραν το δρόμο τους. Κανένας νεορομαντισμός δεν θα εμποδίσει τη ευθυτενή και άγρια ανατροπή του καπιταλισμού και των «παιδιών» του, που το αυτεξούσιο θα έχει τον πρώτο λόγο στην αναδημιουργία του κοινωνικού δεσμού και του σχεδίου ανατροπής, που περνά μέσα από την άρνηση των παραδοσιακών ρόλων της αγωνιστικής και ηγεμονικής πανούκλας.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 12